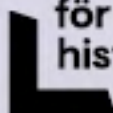

Årsredovisning 2021

Forum
för levande
historia

INNEHÅLL

<i>Förord</i>	3
RESULTATREDOVISNING	4
<i>Inledning</i>	4
<i>Utställningar</i>	7
<i>Utbildning / fortbildning</i>	14
<i>Programverksamhet</i>	19
<i>Digital kommunikation</i>	22
<i>Kunskapsuppbyggnad</i>	25
<i>Internationellt samarbete</i>	28
<i>Samlat grepp mot rasism och hatbrott</i>	30
<i>Stärka demokratins motståndskraft</i>	32
<i>Sveriges museum om Förintelsen</i>	34
<i>Kompetensförsörjning</i>	36
<i>Övrig återrapporering</i>	39
FINANSIELLA RAPPORTER	42
<i>Sammanställning över väsentliga uppgifter</i>	42
<i>Resultaträkning</i>	43
<i>Balansräkning</i>	44
<i>Anslagsredovisning</i>	45
<i>Tilläggsupplysningar och noter</i>	46

FÖRORD

Foto: Stefan Tell.

Forum för levande historia arbetar varje dag för att stärka demokratins motståndskraft. Sedan år 2003 har vi verkat för att ge perspektiv på vår samtid utifrån lärdomar av Förintelsens historia. Vår kunskap om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism efterfrågas alltmer av olika aktörer och i olika delar av samhället idag.

Under 2021 är det många som påtalar att demokratin inte kan tas för given och att fler insatser krävs för att främja demokratiska värden i Sverige och runt om i världen. Året har präglats av ett intensivt arbete för att nå ut ännu mer med kunskap och även till grupper i samhället som vi inte har nått tidigare. Fler elever och studenter kan nu ta del av vårt utbud genom att vi har anpassat och tillgängliggjort material utifrån deras olika behov.

Pandemin har påskyndat vår digitala omställning, vilket bidragit till att vi har nått ännu fler, oavsett var i landet man bor. Ett exempel är den digitala sändningen av minnesceremonin för Förintelsens offer den 27 januari, vilken nådde ut till en mångdubbelt större publik genom sändning i SVT. Ett annat exempel är Per Anger-prisets ceremoni som arrangerades och följdes digitalt även i år.

I början på året fick vi också förtroendet att påbörja arbetet inför starten av Sveriges museum om Förintelsen under 2022. Vi har samlat in föremål och berättelser som anknyter till Förintelsen och Sverige, och vi är många som har berörts av det material som lämnats in av givare över hela landet. Materialet kommer att bevaras även för kommande generationer, så att de kan förstå och lära vad som skedde under Förintelsen. Statens historiska museer kommer att etablera det nya museet och vi har haft en mycket givande dialog med dem om hur vi kan samarbeta med våra erfarenheter och kompetenser. Vi ser fram emot fortsatt samverkan även framöver.

Våra utbildningar under året har varit omfattande. Lärare inom grundskolan och gymnasieskolan, men också personal inom ideell och offentlig sektor har kunnat utbildas. Vi har möjliggjort för lärare att resa till Oslo för att studera Förintelsens minnesplatser i vårt grannland. Samverkan har fortsatt trots att pandemin har satt gränser.

Under regeringens internationella konferens, "Remember React" i Malmö i oktober, stod frågor om Förintelsens minne och arbetet mot antisemitism, antiziganism och andra former av rasism i fokus. Vi stöttade i förberedelserna och kunde också medverka på plats med en egen utställning.

Vi ser tillbaka på ett år där våra frågor har synts nästan dagligen på den politiska agendan. Vår kunskap, våra experter och framtida samarbeten har varit mycket efterfrågade. Ett stort tack till alla medarbetare och samarbetspartners som gjort det möjligt att nå ut och fram till människor runt om i Sverige.

Caroline Källner

Tf överintendent

RESULTATREDOVISNING

INLEDNING

Forum för levande historia är en statlig myndighet under Kulturdepartementet. Myndighetens instruktion och regeringsbrev samt andra regeringsbeslut ger uppdraget för myndigheten.

Om myndigheten

”Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Myndigheten ska bedriva utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och utbildning. Verksamheten ska bedrivas i nära kontakt med pågående forskning, andra kultur- och utbildningsinstitutioner samt myndigheter, organisationer och föreningar vars verksamhet rör liknande frågor.

Myndigheten ska verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde.” (Ur myndighetens instruktion)

Forum för levande historia bildades som statlig myndighet 2003, där grunden var en informationsinsats om Förintelsen. Vi har publika lokaler och kontor i Gamla stan i Stockholm. Eftersom vi har ett nationellt uppdrag bedriver vi även verksamhet i hela Sverige, ofta i samverkan med lokala aktörer.

Verksamheten är kunskapsintensiv och bedrivs på vetenskaplig grund. Myndigheten har flera disputerade medarbetare och arbetar nära forskarsamhället.

Vår verksamhet utgår från studier av Förintelsen

Det behövs kunskap om historien för att kunna förstå och påverka händelser i vår samtid. Myndighetens uppdrag är att arbeta med utgångspunkt i Förintelsen. I uppdraget ingår även att informera om kommunistiska regimers brott mot mänskligheten. Vi förmedlar kunskap om dessa brott mot mänskligheten på många sätt, till exempel genom våra utställningar, workshoppar, rapporter, filmer, utbildningar och seminarier samt inte minst vår innehållsrika webbplats.

Det har gått mer än sjuttio år sedan andra världskriget tog slut och fasorna i koncentrationslägren blev kända för allmänheten. Sedan dess har mängder av forskning, vittnesmål, föremål, foton och arkivmaterial ökat vår kunskap om hur de olika stegen som ledde fram till folkmord och förödelse. Att fortsätta minnas, forska, informera och utbilda om de skeenden som ledde fram till Förintelsen är av största vikt för att förstå hur vi kan motverka liknande skeenden i framtiden.

Vi främjar demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter

Myndigheten har i uppdrag att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Samtidigt som vi är förankrade i historien står vi också stadigt i samtiden. Grundvärderingar om demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter utmanas ständigt och måste återerövas av varje ny generation.

Med utgångspunkt i Förintelsen arbetar vi därför aktivt för att främja demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. I detta ligger även att motverka rasism och förmedla värderingen om alla människors lika värde. Även dessa teman återkommer i hela vår verksamhet, till exempel i utställningar, workshoppar, rapporter, filmer, utbildningar och seminarier samt på webbplatsen.

Flera målgrupper

Myndigheten har fyra huvudsakliga målgrupper:

- lärare och elever i skolan
- civilsamhället
- offentliganställda
- kultur- och samhällsintresserad allmänhet

Under 2021 har arbetet med att nå våra målgrupper fortsatt. Inom skolan arbetar vi sedan tidigare främst mot åk 4-9 och gymnasiet, men vi vänder oss nu mer aktivt även till andra skolformer, bland annat folkhögskolor och särskolan. Vår publika verksamhet i form av utställningar, seminarier och programaktiviteter har både riktats mot skolan och mot en kultur- och samhällsintresserad allmänhet. Vi har samarbetat med civilsamhället i flera olika verksamheter och vi har fortsatt arbetet med att fortbilda yrkesgrupper inom offentlig sektor. Hur vi arbetat gentemot olika målgrupper beskrivs under respektive verksamhet i denna årsredovisning.

Verksamhet i hela landet

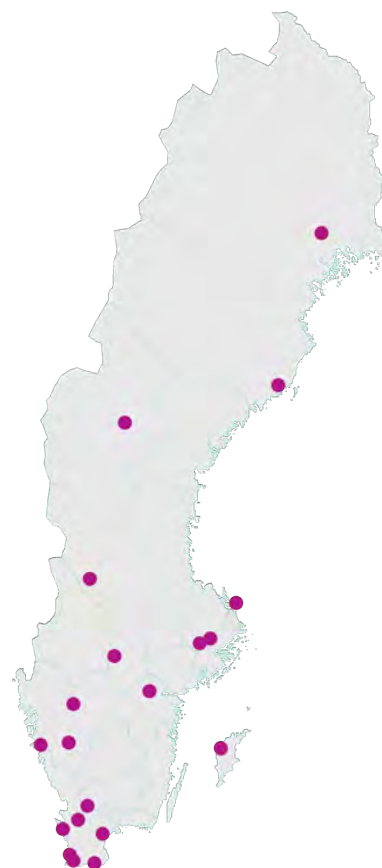
Vårt uppdrag är att nå en stor spridning i hela landet. Det kräver samverkan med lokala och regionala aktörer för att uppnå största möjliga effekt. Under året har vi samverkat med ca 150 samarbetspartners.

Vi arbetar på olika sätt för att nå ut så brett som möjligt i hela Sverige:

Vi turnerar aktivt våra utställningar till olika orter. Under 2021 har sju olika utställningar turnerat och visats på tio orter runt om i Sverige. Läs mer om dessa i avsnittet om utställningar.

Vi erbjuder ett omfattande faktamaterial, övningar, filmer, poddar och utbildningar på vår webbplats, dvs det är tillgängligt för alla oavsett var i landet man bor.

Vi erbjuder kurser och seminarier för lärare, andra pedagoger och offentligt anställda på olika orter. På grund av

Kartan visar de orter där myndigheten har bedrivit verksamhet under 2021.

pandemin har de flesta genomförts digitalt, vilket har möjliggjort ännu större deltagande från hela landet.

Vi stödjer också högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag över hela Sverige.

Röst i det offentliga samtalet

Myndighetens ämnesområden är aktuella i det offentliga samtalet, inte minst inom samhällsområden som demokrati, rasism och alla människors lika värde.

Vi deltar i det offentliga samtalet genom många delar av vår verksamhet. Det rör sig till exempel om våra utställningar, vår programverksamhet och vårt arbete runt om i landet. Myndigheten har också medverkat med tal, föreläsningar och debattinlägg i flera sammanhang.

Under året har Forum för levande historia synts och hörts i media i syfte att nå den kultur- och samhällsintresserade allmänheten, dels genom intervjuer, dels som källa och referens. Vi bidrar med fakta och kunskap från olika delar av vår verksamhet – utställningar, forskningsrapporter, publika program och minnesdagar – och vi uttalar oss främst i frågor om Förintelsen, antisemitism, rasism och demokrati.

943 digitala artiklar har omnämnt myndigheten eller våra medarbetare och vi har potentiellt nått drygt 136 miljoner läsare (s.k. räckvidd) under 2021. Det höga antalet potentiella läsare beror på att vi omnämns frekvent i media som når många läsare, såsom Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten, Aftonbladet och Sydsvenskan.

Genomslag i media	2019	2020	2021
Antal digitala artiklar	936	748	943

Vi har även nått ut väl i etermedia, några exempel är:

- SVT Forum sände ceremonin för Förintelsens minnesdag
- SR P1 morgon rapporterade om årets Per Anger-pristagare
- SVT direktsände vår pressträff om en ny antisemitismrapport
- SR Studio Ett sände från oss om insamlade föremål från Förintelsen
- SVT Lilla Aktuellt visade inslag om antisemitism
- TV4 Nyheter rapporterade från internationella Malmö Forum konferensen
- TV4 Morgonstudio hade med oss på årsdagen av Novemberpogromen.

Vi har under året skrivit fyra debattartiklar för att föra fram de sakfrågor och diskussioner som vi själva vill prioritera, samt 22 pressmeddelanden om vår verksamhet och om utbildningsmaterial som är digitalt tillgängliga för alla, oavsett var i landet man bor.

Summerar man år 2021 har vi nått ut bra i media trots påverkan från rådande pandemi.

Tematiskt arbete

Under 2020 har vi arbetat utifrån två övergripande teman för verksamheten: "Sverige och Förintelsen" samt "Demokratin och du". Tematiska fokusområden ger en större tydlighet av

vårt erbjudande gentemot våra målgrupper och ger myndigheten en bättre och effektivare användning av resurserna.

Inom temat "Sverige och Förintelsen" har vi under året bland annat visat utställningarna *Sverige och Förintelsen*, *Vita bussarna – fotografier av KW Gullers*, *Motstånd* samt *2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz*. Vi har även bland annat genomfört fortbildningar för lärare och of-fentliganställda, arbetat med hägkomstresor samt påbörjat insamling av föremål och berättelser till det kommande Sveriges museum om Förintelsen.

Inom temat "Demokratin och du" har vi till exempel producerat och öppnat utställningen *Demokrati pågår* samt tagit fram ett tillhörande pedagogiskt material med inriktning på skolelever i åk 4-6. Vi har anordnat en fortbildning för lärare, *Svåra frågor i klassrummet*, och även producerat en tidning för lärare, *Vi firar demokratin 100 år*.

Covid-19-pandemin

Den globala covid-19-pandemin har påverkat myndighetens verksamhet starkt under året. Den fysiska publika verksamheten har varit begränsad, medan vi i stället har stärkt den digitala verksamheten kraftigt.

Utställningar och workshoppar för skolor är den verksamhet som har påverkats mest negativt. Det publika rummet hade öppettid 202 dagar under 2021, jämfört med normalt ca 280 dagar. Workshoppar för skolklasser har varit helt inställda större delen av året. Även allmänhetens besök till utställningarna har varit av liten omfattning på grund av pandemin. En studieresa till Förintelsens minnesplatser i Polen har också fått ställas in.

Å andra sidan har vi fortsatt att utveckla verksamheterna i digital form. Ett stort antal utbildningar, seminarier och programkvällar har genomförts helt digitalt, vilket lett till att betydligt fler än tidigare haft möjlighet att ta del av verksamheten. Den digitala satsningen är därför något vi kommer att fortsätta med, även när det åter blir möjligt med fysiska besök i verksamheten.

UTSTÄLLNINGAR

Forum för levande historia producerar årligen flera nya utställningar. De vänder sig delvis till olika målgrupper. Vissa utställningar vänder sig främst till skolelever och i dessa erbjuder vi workshoppar. Övriga utställningar vänder sig främst till en kulturintresserad allmänhet och åtföljs ofta av särskilda visningar.

Workshop i utställningen *Demokrati pågår*. Foto: Martin Skoog.

Vi producerar olika typer av utställningar med skiftande innehåll och gestaltning för att nå fler och nya målgrupper. Med en bredd av fakta och förståelse, men även känslomässiga upplevelser, ökar vi kunskapen och engagemanget inom våra ämnesområden.

Utställningarna utgår från lärdomar från *Förintelsen*, men kan sedan variera i sitt fokus beroende på årets tema. 2021 hade vi "Sverige och Förintelsen" samt "Demokratin och du" som myndighetens två genomgående teman.

Tre nya utställningar

Under året har vi producerat tre nya utställningar:

- Motstånd
- Per Anger-priset – mod och handling
- 2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz

Under året har vi även visat de tidigare producerade utställningarna *Sverige och Förintelsen*, *Vita bussarna – fotografier av KW Gullers* samt *Demokrati pågår* i myndighetens lokaler i Stockholm.

Utställningar på turné i Sverige

Många av våra utställningar går på turné till olika orter runt om i landet. Under 2021 har vi turnerat totalt sju utställningar som vi har producerat tidigare år. De har visats på tio orter runt om i Sverige och har besökts av totalt ca 33 000 besökare.

Dessa utställningar är:

- Plundring – början till ett folk mord
- Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige
- Yttrandefrihetens gränser
- Leve demokratin!
- Stämplad
- Antisemitism då och nu
- Demokratin och Du

Pandemin ledde till färre besökare

De flesta utställningar visas först i våra publika lokaler i Gamla stan i Stockholm, där vi alltid har fri entré. Vi har normalt öppet för allmänheten sex dagar i veckan, vardagar kl. 12-17 och lördagar kl. 12-16. Bokade grupper kan även besöka våra utställningar vardagar före kl. 12.

Under 2021 har öppethållandet varit fortsatt reducerat på grund av pandemin. Totalt har vi ändå kunnat hålla de publika lokalerna öppna för allmänheten 202 dagar under året jämfört med 134 föregående år, som också det var starkt präglad av pandemin. Ett vanligt år har vi dock öppet mer än 280 dagar.

Våra utställningar når vanligtvis ca 20 000 – 30 000 besökare per år i våra egna lokaler. 2021 har dock antalet besökare varit betydligt lägre, ca 4 600. Under större delen av året har vi inte tagit emot bokade skolklasser, vilket har lett till en kraftigt minskad andel barn och unga till 11%. Vi har även sett en stor minskning av besök av allmänheten som en effekt av pandemin.

Detsamma gäller de turnerande utställningarna som visades på åtta orter, vilket är betydligt färre än vanligt med åtföljande minskning av antalet besökare.

Utställningar	2019	2020	2021
Antal nyproducerade utställningar	6	4	3
Antal utställningar som visats	13	10	11
Antal visningsplatser	40	12	8
Antal utskrivbara miniatyver	10	10	12

Utställningsbesökare	2019	2020	2021
Antal öppettid	286	134	202
Totalt antal besök i våra egna lokaler	29 900	9 000	4 600
Varav barn och unga	11 600	3 700	500
Andel barn och unga	39%	41%	11%
Totalt antal andra orter (ca)*	128 000	47 000	33 000
Summa besökare (ca)*	157 900	56 000	37 600

* Viss osäkerhet i siffrorna då de kommer från många olika aktörer.

Utöver de besök som anges i tabellen ovan har våra utskrivbara miniatyver visats på många orter runt om i Sverige. För dem redovisas dock inga besökssiffror.

Workshoppar för elever

I en del av våra utställningar erbjuder vi workshoppar för skolan. I workshopparna arbetar vi med samtal, dialog och diskussion. Genom att arbeta i en utställning tillgodoser vi många sätt att tillägna sig kunskap och att reflektera.

Workshopparna utformas i de flesta fallen i dialog med fokusgrupper.

I Stockholm har vi hållit 20 workshoppar under året, dvs ungefär en tredjedel av det normala antalet beroende på coronapandemin. Totalt har 425 elever deltagit i dem. Det är betydligt färre än vanligt då vi på grund av den rådande pandemin endast har kunnat erbjuda ett mindre antal workshoppar under oktober till december 2021. Vi kan även notera att ett flertal bokade workshoppar blivit avbokade då det förekommit coronautbrott i klasserna. Detta har inneburit att andelen barn och unga har minskat markant.

Vi har erbjudit följande två workshoppar:

- *Demokrati pågår*. En workshop om göra demokrati tillsammans, för elever i åk 4-6 och andra skolformer. 6 workshoppar för 139 elever.
- *Sverige och Förintelsen*. En workshop om mod, rädsla och passivitet i Sverige vid tiden för Förintelsen, för elever i åk 7-9, gymnasiet och andra skolformer. 14 workshoppar för 286 elever.

Workshoppar	2019	2020	2021
<i>Workshoppar i våra egna lokaler</i>			
Antal tillfällen	471	147	20
Antal elever	11 100	3 160	425
<i>Workshoppar på andra orter</i>			
Antal tillfällen	111	20	33
Antal elever	2 100	500	978

Utvärdering sker genom enkäter till deltagande lärare och elever. Enkätresultaten visar generellt att våra workshoppar är mycket uppskattade av både elever och lärare. Mer information om detta redovisas under respektive utställning.

” Det bästa studiebesöket jag någonsin varit på.”

(Elev om workshop i Sverige och Förintelsen)

Sverige och Förintelsen

Utställningen *Sverige och Förintelsen* handlar om Sveriges relation och hållning till Förintelsen. Den lyfter fram enskilda individers mod, men också dätidens rädsla och passivitet. Utställningen fokuserar på bland annat neutralitets- och handelspolitik, antisemitism och flyktingmottagande under åren 1933-1946. Den rymmer vittnesmål, föremål och konstverk.

Syftet är att bidra till ett kunskapsbaserat samtal om Sveriges förhållande till Förintelsen, att väcka tankar om lärdomar av historien samt att visa på hur historiska skeenden och händelser har brukats efter 1945 fram till idag.

Till utställningen erbjuds en workshop för elever i årskurs 7-9, gymnasiet och vuxenutbildningar. I workshopen får eleverna jobba i utställningen med uppgifter som ger ökad kunskap om Sverige och Förintelsen, möjlighet till reflektion kring Sveriges agerande samt diskussion kring historiekultur och historiebruk.

De grupper som kommit till workshop anser samtliga att nivån var väl anpassad för deras elever (100%) och att innehållet passade väl (38%) eller mycket väl (62%) in i undervisningen.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia. På grund av att utställningslokalen var stängd stora delar av året har vi förlängt utställningen till hela 2022.

Utställningsplatser 2021:

- Forum för levande historia i Stockholm, 22 sep 2020 – pågående. Ca 4 600 besök under 2021.

Från utställningen *Sverige och Förintelsen*. Foto: Martin Skoog.

Vita bussarna – fotografier av KW Gullers

På uppdrag av tidskriften *Vi* dokumenterade fotografen KW Gullers när de Vita bussarna anlände till Malmö i maj 1945. Fotografierna på f.d. koncentrationslägerfångar fick stort genomslag i Sverige och kom att forma bilden av den svenska hjälpinsatsen. Hur har dessa fotografier kommit att prägla kunskapsbilden om Sveriges relation till Förintelsen?

Under hela efterkrigstiden har de Vita bussarna beskrivits som en framgångsrik och humanitär hjälpaktion för att rädda fångar ur Nazitysklands koncentrationsläger. Först kring år 2000 började bilden av de Vita bussarna att problematiseras. I flera uppmärksammade radioprogram, artiklar och böcker framträdde en mer komplex bild av de Vita bussarna. Hur representativa är KW Gullers fotografier på de räddade? Och hur representativ är de Vita bussarna för Sveriges roll under Förintelsen?

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2021:

- Forum för levande historia i Stockholm, 22 sep 2020 – 10 januari 2022.

Tioårige Ivan Neuman anlände med Vita bussarna 1945. Foto: KW Gullers, Nordiska museet.

” Forums två genomtänkta och tillgängliga utställningar ger en fördjupad bild av denna tid och förklarar tydligt hur Sveriges hållning förändrades under resans gång.”

(SvD 2021-05-04, om *Sverige och Förintelsen* samt *Vita bussarna* - fotografier av KW Gullers)

Demokrati pågår

Hur blir ett land demokratiskt? Och hur håller man ett demokratiskt samtal? Utställningen *Demokrati pågår* erbjuder en bred introduktion till demokrati som begrepp och levnads-sätt.

Syftet är att stärka förståelsen för demokratins värden och förutsättningar samt förmågan till att bidra i ett demokratiskt samtal. I workshopen arbetar grupperna med begreppet demokrati utifrån bland annat ett historiskt perspektiv med hjälp av personberättelser. Genom ett rättvisedilemma tränas elevernas demokratiska kompetenser. Förslag från eleverna på byggstenar för demokratiska samtal är: Lyssna på riktigt, försöka förstå, hålla sig till ämnet.

Utställningen är anpassad för skolklasser i åk 4-6 samt familjer med barn i motsvarande ålder.

På grund av pandemin har utställningen och workshopen haft mycket få besökare. De grupper som kommit till workshop anser samtliga att nivån var väl anpassad för deras elever (100%) och att innehållet passade väl (40%) eller mycket väl (60%) in i undervisningen.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2021:

- Forum för levande historia i Stockholm, 27 maj 2020 – 10 januari 2022.

Per Anger-priset – mod och handling

Genom text, bild och film får besökaren ta del av diplomat Per Angers insats under andra världskriget och de modiga pristagare som följer i hans fotspår. Utställningen är både på svenska och engelska och ger en inblick i arbetet med priset.

Utställningen producerades 2021 av Forum för levande historia och invigdes den 15 september av statsminister Stefan Löfven.

Utställningsplatser 2021:

- Forum för levande historia i Stockholm, 15 sep 2021 – pågående.

2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz

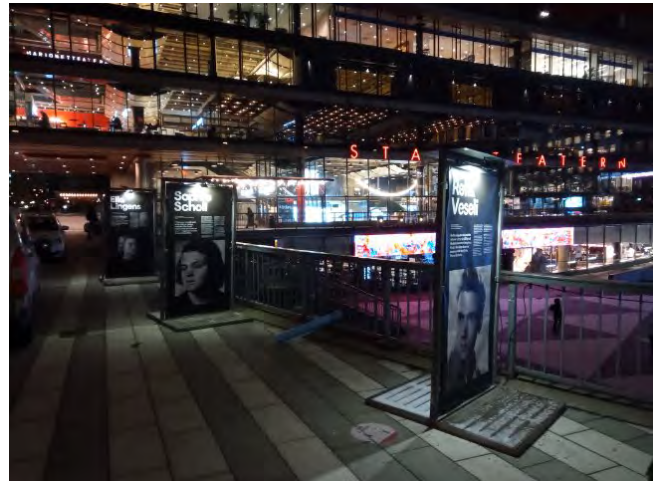
En utställning som belyser romers situation i förintelselägret Auschwitz-Birkenau. Den berättar om hur 4 200 romer mördades i gaskamrarna vid likvideringen av det romska lägret där.

Utställningsplatser 2021:

- Raoul Wallenbergs torg i Stockholm, 2–31 aug 2021.

Utställningen 2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz visades på Raoul Wallenbergs torg i Stockholm.

Utställningen Motstånd visades på Sergels torg i Stockholm.

Motstånd

Utställningen *Motstånd* handlar om enskilda personer som stod emot, som valde att gå mot strömmen och ta kampen mot den nazityska terrorn. De kom från olika samhällsskikt med olika religiösa och politiska uppfattningar.

Utställningsplatser 2021:

- Sergels torg i Stockholm, 27 jan – 27 feb 2021.

Yttrandefrihetens gränser

En utställning om yttrandefrihetens gränser. Demokrati bygger på fria röster, samtal och förmågan att lyssna även till det du inte gillar. När vi är fria att säga vad vi vill är det lätt att ta det för givet. Vad händer om samtalen tystnar?

Utställningens syfte är att öka kunskapen om yttrandefrihet, dess möjligheter och utmaningar samt betydelse för en levande demokrati.

Utställningen handlar om vikten av att olika röster kommer till tals, men också om svårigheter som kan uppstå. Med historiska exempel, dilemmafrågor och VR-upplevelse vill vi utmana besökare att reflektera och samtala med varandra.

Utställningen producerades 2019 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2021:

- Dunkers Kulturhus i Helsingborg, 7 sep – 7 nov 2021.
Ca 1 700 besök.

Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige

Utställningen handlar om de 500 judiska flyktingbarn som kom till Sverige från Nazityskland genom en internationell räddningsinsats, *Kindertransport*, under åren 1938-1939. Genom bland annat unika brev och fotografier som aldrig tidigare visats får vi följa barnen från tillvaron före kriget, under flykten och livet efteråt.

Utställningen belyser en del av svensk, och europeisk, historia genom personliga öden och berättelser. Den handlar om barnens livsvillkor och de känslomässiga konsekvenserna av att skiljas från sina familjer. I utställningen finns också berättelsen om Sverige som en del av ett Europa i krig. Ett Sverige med flyktingkvoter, tillfälliga uppehållstillstånd och en tydlig målsättning att undvika en judisk flyktingväg. Och ett Sverige där civilsamhället visar engagemang och bereder plats för flyktingbarnen.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia. Utställningens texter finns inlästa i en audioguide.

Utställningsplatser 2021:

- Malmö stadsarkiv, 2 okt 2020 – 31 maj 2021. Ca 1 400 besök under 2021.

Plundring – början till ett folk mord

En utställning om nazisternas plundring av konst och böcker under Förntelsen.

Mellan 1933 och 1945 genomförde nazisterna den största plundringen av kulturföremål i världshistorien. Miljon-tals konstverk, antikviteter och över 100 miljoner böcker stals över hela Europa. Mästerverk av Rembrandt, Rubens och van Gogh stals men också böcker, musikinstrument, smycken, husgeråd och personliga brev.

Plundringen är en del av Förntelsen. Ett sätt att utplåna ett folk genom att beröva dem dess historia, kultur och mänsklighet. Miljon-tals föremål återkom aldrig till sina ägare efter andra världskriget. Idag utgör Förntelseöverlevande och ättlingars kamp för att återfå dessa föremål en viktig del av en personlig och historisk försoningsprocess.

Utställningen bygger på författaren Anders Rydells böcker *Plundrama – Hur nazisterna stal Europas konstskat-ter* och *Boktjuvarna. Jakten på de försvunna biblioteken*.

Utställningen producerades 2019 av Forum för levande historia i samarbete med Folkets Hus och Parker.

Utställningsplatser 2021:

- Utställningen har visats på tre orter under året: Finspång, Visby och Ystad. Den turnerar runt i Sverige genom vår samarbetspartner Folkets Hus och Parker.

” Helt rätt att Forum för levande historia påminner om nazismens stora kulturstöld.”

(SvD 2019-04-04)

Antisemitism – då och nu

Med exempel från historien och i dag belyser utställningen antisemitism ur ett historiskt och samtida perspektiv.

Utställningsplatser 2021:

- Karlskoga folkhögskola 25–31 januari 2021.

Leve demokratin!

Demokratin har fallerat många gånger. I dessa misslyckanden finns lärdomar. För att fatta kloka beslut i dag måste vi ha kunskap om vad som har hänt i historien. Bara då kan vi undvika att upprepa samma misstag.

I november 1918 erkände sig Tyskland besegrad i första världskriget. Motsättningar och turbulens rådde i den då mycket bräckliga demokratin. Den folkvalda regeringen tappade kontrollen, lagar ändrades och diktaturen fick sakta fäste. Utställningen *Leve demokratin!* berättar om de olika skeenden som till slut ledde till att Hitler kom till makten.

Situationen i dag är helt annorlunda än den var i Tyskland under mellankrigstiden. Trots detta finns det likheter i samhällsutvecklingen. Finns det lärdomar i det som hände då som vi kan dra nytta av för att stärka vår demokrati i dag?

Utställningsplatser 2021:

- Utställningen har visats på tre orter under året: Gunnarsbyn, Lidköping och Stockholm. Den turnerar runt i Sverige genom vår samarbetspartner Folkets Hus och Parker.

Demokratin och Du

Den interaktiva utställningen på 4 kvm handlar om vad som är grundläggande i en demokrati. Att samtala, inkludera och lita på andra är fundament inom demokratin. Men vad händer när dessa tre fundament försvagas. Vad händer när samtalen tystnar, när förtroendet brister och när Vi ställs mot Dom?

Utställningsplatser 2021:

- Malmö stadsarkiv 1 okt 2021 – 18 feb 2022.

Stämplad

Vi bär alla på föreställningar om hur olika människor är utifrån hur de ser ut. Våra föreställningar grundar sig på de erfarenheter vi har. Sortering och kategorisering är ett nödvändigt sätt att hantera intrycken från vår omvärld, men ibland bygger de på rena fördomar.

Utställningen vill få besökaren att reflektera över hur vi skapar ett "vi" och "dom" och vad det kan leda till. Den primära målgruppen är unga vuxna i åldern 18-25 år, en ålder

då man ofta funderar över identitet, grupptillhörighet och självkänsla.

Utställningen är producerad av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2021:

- Utställningen har visats på två orter under året: Håbo och Malmö.

Den interaktiva utställningen *Stämplad* diskuterar identitet och grupptillhörighet.

Tolv utskrivbara miniatyrtställningar

På Forum för levande historias webbplats finns tolv nedladdningsbara miniatyrtställningar. Det är mindre utställningar som enkelt kan skrivas ut i A2- eller A3-format för att sättas upp i olika sammanhang, till exempel i skolor och på bibliotek. Vissa av dem är enklare varianter av våra större utställningar.

Vi tar fram en ny miniatyrtställning varje år inför Förintelsens minnesdag den 27 januari. 2021 producerade vi utställningen *Motstånd*. Inför minnesdagen för folkordet på Romer som infaller 2 augusti tog vi fram miniatyrtställningen *2 augusti 1944 – romernas sista natt*.

Följande miniatyrtställningar har funnits tillgängliga att ladda ned under året:

- *2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz*. Belyser romers situation i förintelselägret Auschwitz-Birkenau och berättar om hur 4 200 romer mördades i gaskamrarna vid likvideringen av det romska lägret där.
- *70 år sedan befrielsen*. Lyfter överlevandes berättelser och vittnesmål från tiden före, under och efter Förintelsen.
- *Aktion T4 - om människosyn i Nazityskland*. Om människosynen i Nazityskland under perioden 1933–1945.

- *Aldrig mer! Om folkordet*. Belyser FN:s folkordskonvention och ger exempel på mörka skeenden i historien och vår samtid där den har tillämpats.
- *Antisemitism – då och nu*. Med exempel från historien och i dag belyser utställningen antisemitism ur ett historiskt och samtida perspektiv.
- *Från demokrati till diktatur – steg för steg*. Om nazisternas maktövertagande i Tyskland på 1930-talet. Utställningen visar varför demokratin ständigt måste förklaras och försvaras.
- *Gulag – det farfar inte berättade*. En historisk berättelse och ett personligt porträtt som ger en bild av livet i Gulag.
- *Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige*. Om de 500 judiska flyktingbarn som räddades till Sverige 1938–1939 genom en internationell räddningsinsats, Kindertransport.
- *Leve demokratin!* Om de olika skeenden som till slut ledde till att Hitler kom till makten, om hur den folkvalda regeringen tappade kontrollen, hur lagar ändrades och hur diktaturen sakta fick fäste.
- *Motstånd*. Om enskilda personer som stod emot, som valde att gå mot strömmen och ta kampen mot den nazityska terrorn. De kom från olika samhällsskikt med olika religiösa och politiska uppfattningar.
- *Raoul Wallenberg: För mig finns inget annat val*. Berättelsen om den unge affärsmannen och diplomaten som under andra världskrigets sluffas räddade tiotusentals ungerska judar undan de nazistiska förintelselägren.
- *Romer under Förintelsen*. Romer är idag och har genom historien varit utsatta för diskriminering, förföljelse och hot. Under Förintelsen mördades flera hundra tusen romer på grund av sitt ursprung.

Analys och bedömning

Årets utställningar utgår tydligt från de två teman som har varit vägledande och som utgår från myndighetens uppdrag: "Demokratin och du" samt "Sverige och Förintelsen". Inom demokratitemat har vi till exempel visat utställningarna *Demokrati pågår*, *Leve demokratin!* och *Yttrandefrihetens gränser*. Inom temat om Förintelsen har vi till exempel visat *Sverige och Förintelsen*, *Motstånd* och *Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige*.

Covid-19 har påverkat myndighetens utställningsverksamhet i hög grad. Myndighetens utställningslokal i Gamla stan i Stockholm hade stängt för besökare från januari till maj och vi kunde inte erbjuda pedagogiska workshoppar förrän i oktober. Ett stort antal utställningar som var bokade av museer inne i landet har bokats av eller kommer att visas nästa år. För att genomföra myndighetens uppdrag har vi därför tvingats bli kreativa.

En sådan kreativ lösning var att digitalisera utställningarna genom till exempel 3d-modeller eller att omvandla utställningarnas innehåll till filmer och digitalisera innehållet.

Det har gjorts med alla utställningar som har visats under året. En annan covid-vänlig lösning har varit att genomföra stadsvandringar i Gamla stan på temat Sverige och Förintelsen. Ytterligare ett nytt sätt att nå ut med utställningarna har varit att samarbeta med Stockholm stad och därigenom få möjlighet att visa utställningar utomhus i centrala Stockholm.

Myndighetens pedagogiska arbete är efterfrågat och framgångsrikt. Vi får återkommande förfrågningar om att

hjälpa till att utforma pedagogiskt material eller stödja arbeten kring Förintelsen från olika aktörer i Sverige. Våra workshoppar får stor uppskattning från museer inne i landet som vill visa våra utställningar. Myndighetens nationella uppdrag är beroende av att vi har god kunskap om museernas behov när det gäller utställningar och pedagogik, och därför ska vi fortsätta att stärka relationen med mottagande museer genom uppsökande verksamhet, undersökningar och dialog.

UTBILDNING / FORTBILDNING

Forum för levande historia erbjuder fortbildningar för olika yrkesgrupper. En stor målgrupp är skolans personal och då särskilt lärare som undervisar elever i åk 4-9 och på gymnasiet, men även på bland annat folkhögskolor. Vi utbildar även anställda inom regioner, kommuner och statliga myndigheter.

Webbkursen "Att motverka rasism i förskola och skola" har uppdaterats under året.

Ett effektivt sätt att nå ut till många ungdomar är att fortbilda lärare och andra pedagoger. De kan i sin tur förmedla kunskap och värden till sina elever. Därför har vi arrangerat eller medverkat i ett stort antal fortbildningstillfällen för lärare under året. Målgruppen är i första hand lärare i grundskolans senare årskurser och på gymnasiet som undervisar i historia, samhällskunskap, religion eller svenska, samt folkhögskolelärare. Under de senaste åren har vi även stärkt våra insatser när det gäller fortbildningar och undervisningsmaterial för lärare i årkurs 4-6 och för pedagoger utanför skolans värld, som exempelvis församlingspedagoger inom Svenska kyrkan.

Fortbildningarna för lärare är anpassade till läroplanen och andra styrdokument för skolan. Övergripande teman på fortbildningarna är villkoren för och hoten mot demokrati och mänskliga rättigheter. Vi belyser detta i perspektivet av historiska händelser som Förintelsen, folkmord, brott mot mänskligheten och rasismens historia och uttrycksformer.

Våra lärarfortbildningar genomförs antingen som digitala eller fysiska fortbildningsdagar, distanskurser eller studie-/exkursionsresor. De senare åren har vi också erbjudit uppdragsutbildningar via universitet och högskolor. I samarbete med Göteborgs universitet har vi utvecklat universitetskursen *Historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser*.

Fortbildningarna syftar huvudsakligen till att utveckla lärares och andra pedagogers kompetens att undervisa demokratiframjande med utgångspunkt i Förintelsens historia.

Vi vänder oss också till andra grupper än skolan med vår verksamhet. Till exempel har vi under året haft utbildningar om rasism för offentligt anställda inom ramen för ett särskilt regeringsuppdrag.

På grund av de senaste årens pandemi har vi ställt om flera av våra fortbildningar till ett digitalt format. Vi kan därför fortsätta erbjuda kunskapshöjande insatser och nå fler deltagare i hela landet.

I tabellen nedan redovisas samtliga utbildningsaktiviteter under året oavsett om de finansieras av grundanslaget eller genom särskilda regeringsuppdrag (se nedan). De aktiviteter som ingår i regeringsuppdrag särredovisas även under separata rubriker nedan.

Totalt antal aktiviteter	2019	2020	2021
Fortbildningar för lärare			
antal tillfällen	16	30	22
antal deltagare	565	1 297	1 272
Fortbildningar för nya läramålgrupper och andra pedagoger			
antal tillfällen	0	5	11
antal deltagare	0	78	558
Fortbildningar för skolledare			
antal tillfällen	0	0	1
antal deltagare	0	0	34
Distanskurser för lärare			
antal lärarledda kurser	3	3	2
antal deltagare	106	259	135
antal webbkurser			2
antal deltagare			ca 7 300
Universitetskurser			
antal kurser	1	1	2
antal deltagare	25	24	36
Studieresor			
antal studieresor	3	0	1
antal deltagare	56	0	20
Fortbildningar för offentligt anställda			
antal kurstillfällen	7	29	10
antal deltagare	487	1 873	978
antal webbkurser	0	1	1
antal deltagare	0	1 344	1 397

Fortbildningar för skolans personal och andra pedagoger

De flesta utbildningstillfällena har varit endags- eller halvdagsarrangemang (företrädesvis digitala) med föreläsningar, workshoppar och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna. Fortbildningarna har ofta anordnats i samarbete med andra myndigheter, intresseorganisationer, kommuner eller museer. Exempel på teman har varit konspirationsteorier, demokratifrämjande arbete, antisemitism, olika former av rasism och rasismens historia, samt Förintelsens historia.

Totalt har drygt 1 900 personer deltagit i de fortbildningar som vi har arrangerat runt om i Sverige under året. Cirka 70 % av deltagarna var kvinnor.

Fortbildningarna har utvärderats efter varje tillfälle genom att deltagarna besvarat en enkät. 98 % av samtliga deltagare ansåg att fortbildningen som helhet var bra eller mycket bra. 98 % ansåg också att fortbildningen var relevant för deras yrkesroll.

WEBBKURS FÖR LÄRARE - SVÅRA FRÅGOR I KLASSRUMMET

Hur antidemokratiska uttryck, förintelseförnekelse och "alternativa fakta" kan bemötas

STARTA KURSEN

"Svåra frågor i klassrummet" ges som webbkurs.

Distanskurser för lärare

Förutom fortbildningsdagarna har vi anordnat två stycken sju veckor långa lärarledda distanskurser för lärare. En med namnet *Historiebruk och nationalism* och en med namnet *Att undervisa om rasism*. Den senare ingår i regeringsuppdraget *Utbildning om rasism och intolerans* som beskrivs närmare nedan.

Distanskursen *Att undervisa om rasism* hade 74 deltagare från hela landet och *Historiebruk och nationalism* samlade drygt 60 deltagare. Båda distanskurserna har fått mycket goda resultat i utvärderingarna där 90 % respektive 100 % av deltagarna var nöjda eller mycket nöjda med kursen. Cirka 70 % av kursdeltagarna var kvinnor.

Vi har även erbjudit två webbkurser under året. Webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola* har erbjudits till skolans personal i samarbete med bokförlaget Natur och Kultur. Kursen har under året haft 4 360 unika inloggningar.

Webbkursen *Svåra frågor i klassrummet – hur kan antidemokratiska uttryck, förintelseförnekelse och falska nyheter bemötas?* har funnits tillgänglig för lärare att ta del av. Att redovisa användarstatistik för öppna webbkurser är inte helt lätt men kursens startsida har ca 3 000 unika sidvisningar, vilket är en indikator på hur många som tagit del av kursen.

Fortbildning för nya lärmålgrupper och andra pedagoger

Forum för levande historias kompetens efterfrågas också av andra kulturinstitutioner som ska arbeta med frågor som rör Förintelsen. Vi utbildar till exempel löpande museipedagoger på andra orter i samband med att våra utställningar går på turné.

Under året har vi genomfört en särskild satsning för att nå lärare som inte tidigare nåtts av myndighetens fortbildningsverksamhet i lika stor utsträckning som andra lärargrupper. Inom ramen för denna satsning har vi bland annat hållit två fortbildningstillfällen för lärare i svenska och samhällskunskap vid Statens institutionsstyrelses (SiS) skolor. Samtliga (100%) svarande i utvärderingen ansåg att fortbildningen och dess innehåll som helhet var bra eller mycket bra. Under året har vi också deltagit i en fortbildningsdag för samtliga lärare vid SiS-skola där SiS var huvudarrangör.

Vi har även genomfört ett referensgruppsarbete för att inventera fortbildningsbehovet hos lärare i allmän kurs vid folkhögskolan, samt hållit en pilotfortbildning med personalen vid en folkhögskola.

Vi har också fortsatt det samarbete som inleddes med Svenska kyrkan 2020 med syfte att fortbilda församlingspedagoger och personer i ledningsfunktioner om demokratins villkor och utmaningar i en föränderlig tid.

Hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser (särskilt regeringsuppdrag)

Att ta del av historiska minnesplatser på plats ger en fördjupad förståelse och kunskap, samt stimulerar flera sinnen och aspekter av lärande. Hågkomstresor, studieresor eller exkursionsresor är olika begrepp för samma sak och en viktig del av myndighetens fortbildningsverksamhet. Denna del har kunnat stärkas upp på grund av det regeringsuppdrag myndigheten fick för tre år sedan. Förutom att arrangera resor har vi stöttat forskning på området, producerat stödmaterial och tagit fram modeller och koncept för studieresor.

För 2021 hade vi planerat att anordna två fortbildningsresor till minnesplatser och institutioner som är relaterade till minnet av Förintelsen. Målgruppen är lärare på gymnasium, högstadium och vuxenundervisning som i sin undervisning arbetar med lärdomar från Förintelsens historia för att diskutera nutida frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Coronapandemin ledde dock till att studieresorna inte kunde genomföras fullt ut som planerat. En studieresa till romska minnesplatser i Polen fick ställas in. Under hösten 2021 blev det dock möjligt att genomföra en studieresa till Oslo.

Den tid och de resurser som frigjorts på grund av inställda studieresor har till stor del använts till att revidera, utveckla och författa nytt stödmaterial. På vår webbplats finns en särskild avdelning om studieresor där fakta och olika stödmaterial finns samlat.

Hågkomstresor till Norge

I spåren av den norska Förintelsen

Forum
för levande
historia

VOKSENÅSEN

Kompendium om resor till Norge i Förintelsens spår. Framtaget i samarbete med Voksenåsen i Oslo.

I samarbete med Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet har vi även 2021 erbjudit den poänggivande universitetskursen *Historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser* (7,5 hp). Kursen syftar till att ge yrkesverksamma lärare och pedagoger redskap att öka elevernas medvetenhet och förståelse av bland annat rasism och antisemitism. Den ger kunskap om hur historiska minnesplatser kan användas i undervisningen och verktyg för att arbeta med studieresor som pedagogisk form. Två kurser med totalt 36 deltagare pågick under 2021, men på grund av pandemiläget är examinationerna framflyttade till 2022. Söktrycket har varit stort, vilket visar på ett behov av denna typ av fördjupande fortbildning för pedagoger.

Utbildning om rasism och intolerans (särskilt regeringsuppdrag)

Forum för levande historia har i flera år haft ett särskilt regeringsuppdrag att erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper. Uppdraget inleddes 2015 och ingår sedan 2020 i myndighetens regleringsbrev.

Vi redogör nedan för uppdraget som även återrapporteras i särskild ordning.

Dembra – demokratisk beredskap mot rasism, antisemitism och antidemokratiska attityder

Myndigheten har sedan 2019 drivit pilotprojektet *Dembra* som är en arbetsmetod för skolutveckling. *Dembra* står för ”demokratisk beredskap mot antisemitism, rasism och demokratiska attityder” och är ett erbjudande om processtöd och kompetensutveckling för lärare, skolledare och annan personal i skolan. *Dembra* har utvecklats i Norge efter Utöya och har prövats på fler än 90 norska skolor. Utgångspunkten i *Dembra* är att det bästa sättet att förebygga attityder som hotar demokratin – såsom antisemitism, rasism och antidemokratiska ideologier – är en demokratisk skolkultur baserad på deltagande och kritiskt tänkande. *Dembra* innebär en ”hela-skolan-ansats” för ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete på de deltagande skolorna.

Forum för levande historia genomförde ett pilotprojekt på två skolor under 2019. Under 2020–2021 har vi i samverkan med Skolverket lett arbetet med att anpassa *Dembra* till den svenska skolan samt skapa förutsättningar för att sprida konceptet brett i Sverige. Under 2021 har vi påbörjat ytterligare pilotprojekt på tre skolor. Sammanlagt har vi genom arbetet under året nått 250 skolpersonal (lärare, specialpedagoger, elevassistenter, skolhälso m.fl.) genom skolsamlingar med information om skolans systematiska värdegrundsarbete. Genom våra kartläggningar på skolorna har vi nått ca 1 700 elever.

Fortbildning och undervisningsmaterial för skolans personal

Under året har vi anordnat en lärarledd distanskurs med namnet *Att undervisa om rasism*. Syftet med kursen är att ge lärare ökade teoretiska kunskaper rörande begreppet rasism, med fokus på rasismens uttryck och konsekvenser. Kursens mål är att lärarna ska utveckla sin pedagogiska kompetens och få verktyg för att stärkas i sitt arbete mot rasism.

Webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola* har erbjudits till skolans personal genom samverkan med bokförlaget Natur och Kultur. Kursen ger kunskaper, kartläggningsverktyg och metoder att använda i det dagliga arbetet för en likvärdig pedagogisk verksamhet. Under året uppdaterades kursen med nya filmer där yrkesverksamma pedagoger berättar hur de arbetar med de metoder som tas upp i kursen. Den kompletterades även med filmer från Ludvika kommun där medarbetare från samtliga förskolor och skolor går kursen.

Under året har vi erbjudit fyra fortbildningar för skolans personal på temat antisemitism. Två av dessa arrangerades i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism. Det var fördjupningsfortbildningar om dels antisemitiska konspirationsteorier, dels antisemitism i debatten om Israel och

Palestina. 96 % respektive 100 % av deltagarna uppgav att dessa fortbildningar var relevanta eller mycket relevanta för deras yrkesroll.

Ytterligare två fortbildningar om antisemitism arrangerades i samarbete med den israeliska forsknings- och utbildningsinstitutionen Yad Vashem, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet och Svenska kommittén mot antisemitism med uppemot 100 deltagare vid vardera tillfälle.

Vi har också anordnat två tematiska fortbildningar för skolans personal med fokus på olika former av rasism. Den ena handlade om afrofofi, den andra om antiziganism. 92% respektive 100% av de svarande i utvärderingarna uppgav att fortbildningarnas upplägg och innehåll var bra eller mycket bra.

Vi har även i år tillgängliggjort det webbaserade undervisningsmaterialet om antisemitism, *Antisemitism då och nu*, som tagits fram i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism. Sedan 2020 finns detta material även i en lättläst version, samt delar som översatts till arabiska, engelska och somaliska.

Vi har också tillgängliggjort vårt digitala klassrums-material och fördjupningsmaterial om rasism i historien och idag. Det vänder sig till högstadiet och gymnasiet och har till syfte att utveckla elevernas kritiska tänkande genom övningar i källkritik och historiebok. I materialet får eleverna arbeta med händelser i Sveriges historia som kan kopplas till afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer.

Under året har vi även påbörjat ett arbete med att revidera ett av våra äldre klassrums-material som handlar om rasbiologi och arvshygien, *(O)mänskligt*. Det nya materialet kommer att utökas med delar som rör statens behandling av nationella minoriteter under den aktuella tidsperioden. Materialet kommer att återlanseras under 2022.

Fortbildningar för offentliganställda

Vi har under året genomfört sammanlagt 10 fortbildningstillfällen som nått drygt 1 000 deltagare. Under året har vi både haft kortare fortbildningar som del i arrangörers bredare kompetensutvecklingsinsatser och längre fortbildningar på temat rasism och likvärdigt bemötande. Deltagare har varit olika yrkesgrupper, till exempel blivande poliser och arbetsförmedlare. Vi har även anordnat fördjupningstillfällen på temat afrofofi. Under året har vi lagt stort fokus vid att deltagarna själva är med och formulerar exempel och dilemman tagna ur deras vardag för att få ett tydligare verksamhetsfokus på våra längre fortbildningar.

Mellan 70 % och 80 % av deltagarna var kvinnor. Deltagaruppföljningar visade att ca 90 % helt eller till stor del uppskattade fortbildningen som helhet, och att en lika stor andel kommer att tipsa kollegor om fortbildningen. Ca 80 % av respondenterna i deltagarutvärderingarna tror att fortbildningen kommer leda till ytterligare aktiviteter på arbetsplatsen.

Under året har vi även spridit webbkursen *Kunskap om rasism och likvärdigt bemötande* för offentliganställda. Fortbildningen har tre delar som består av utbildningsfilmer, ljudprogram om bemötandesituationer, faktatexter och reflektionsövningar. Den har till syfte att svara mot målgruppens efterfrågan på mer handfasta verktyg för att arbeta mot rasism i den egna yrkesrollen. Kursen har utvecklats i samarbete med målgruppen och har verksamhetsanpassade ljudprogram. Den hade ca 1 400 deltagare.

Regeringsuppdraget om rasism och intolerans	2019	2020	2021
Fortbildning för skolans personal			
antal tillfällen	5	9	7
antal deltagare	166	479	440
Distanskurser för skolans personal			
antal kurser	1	2	1
antal deltagare	46	59	74
Fortbildningar för offentligt anställda			
antal kurstillfällen	7	29	10
antal deltagare	487	1 873	978
antal webbkurser	0	1	1
antal deltagare	0	1 344	1 397

Utbildning om hbtqi-personers rättigheter och bemötande (särskilt regeringsuppdrag)

Myndigheten har på uppdrag av regeringen arbetat med att ta fram en webbfortbildning för offentligt anställda för att stärka kunskapen om hbtqi-personers rättigheter och möjligheter i bemötandesituationer.

Utbildningsinsatsen utgör del av det arbete som utförs inom ramen för regeringens nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Under arbetets gång har dialog förts med de hbtqi-strategiska myndigheterna och relevanta aktörer inom det civila samhället. Webbfortbildningen riktar sig i första hand till offentliganställda som möter allmänheten, men i målgruppen ingår även chefer och strateger. Webbfortbildningen är den första i sitt slag och lanseras under första kvartalet 2022.

Analys och bedömning

Liksom föregående år hade vi även 2021 en ökning av antalet deltagare vid våra utbildningsarrangemang. Digitaliseringen har sänkt trösklarna för deltagande, inte minst för de som inte bor nära storstäder. En fördel med såväl webbkurser som digitala kurser är att alla kan delta på lika villkor, oavsett var i landet man bor. Uppföljningar gjorda nära in på genomförda aktiviteter visar att deltagarna anser att insatserna är relevanta, håller hög kvalitet och motsvarar deras förväntningar. Det bekräftas i utvärderingarna att det digitala formatet möjliggjort deltagande för flera.

En större effektutvärdering som gjorts av utbildningsverksamheten visar att det inte verkar finnas några större skillnader i upplevd kvalitet (eller effekter) mellan utbildningar som genomförts fysiskt på plats respektive digitalt. Det digitala formatet har krävt andra pedagogiska upplägg, ökade personella resurser och inneburit ökade kostnader för teknik och teknisk support. Å andra sidan har kostnader för resor och hotell kunnat minskas.

Utifrån effektutvärderingens resultat finns det anledning att fundera över vad som kommer vara viktigast att satsa på framöver. Lärare och annan skolpersonal har alltmer ont om tid för kompetensutveckling och det är en verklighet vi behöver förhålla oss till. Samtidigt talar forskning och effektutvärderingar om att lärande som sker över längre tid är det som på sikt får bäst effekt. En annan fråga är huruvida verksamheten ska ge effekter på individ- eller organisationsnivå. Dessa olika faktorer väger vi mot varandra i planeringen av utbildningsverksamheten. En erfarenhet vi har är att det är viktigt att skapa förankring kring frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter inte bara hos lärare, utan även hos skolans ledning och annan personal. Detta för att möjliggöra att frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter ses som viktiga och prioriterade. Vi ser därför även skolläda som en viktig målgrupp för framtida utbildningsinsatser. Under året har vi också inlett ett samarbete med Skolverket för att utveckla utbildningar för skolläda. Vi har också arrangerat utbildningar som vänder sig till hela skolans personal.

Projektet Dembra som vänder sig till skolan som helhet har i Norge visat sig vara ett framgångsrikt arbetssätt för att uppnå förändring i verksamheten på skolan men det är tidskrävande och tar mycket personalresurser i anspråk. Förhoppningsvis kan samarbetet med Skolverket göra att fler skolor kan ta del av detta arbetssätt.

Gällande utbildningsverksamheten om rasism och likvärdigt bemötande för offentliganställda har förändringar genomförts för att i så stor utsträckning som möjligt komma närmare deltagarnas yrkesvardag. Det finns dock svårigheter med det när vi har heterogena grupper. Under nästa år kommer vi därför ställa högre krav på närvaro av chefer vid våra utbildningar samt se över vilka målgrupper som har störst behov av våra insatser. Vi hoppas härigenom ytterligare säkerställa att våra insatser ger effekter i verksamheterna.

De goda erfarenheterna från samarbetet med Svenska kyrkan om utbildningar för församlingspedagoger, tillsammans med samarbeten med andra aktörer och de material som tagits fram visar på en stark utvecklingspotential och stort intresse från målgruppen "andra pedagoger", lärare vid folkhögskolor och yrkesprogram.

Vår samlade bedömning är att Forum för levande historias utbildningar är efterfrågade och håller hög kvalitet, samt att det finns en potential att utveckla arbetet mer än vad våra nuvarande resurser tillåter.

PROGRAMVERKSAMHET

Ceremoni i Eric Ericsonhallen i Stockholm på Förintelsens minnesdag 2021.

Förintelsens minnesdag

Den 27 januari infaller den internationella minnesdagen för Förintelsens offer, vilket är det datum då förintelselägret Auschwitz-Birkenau befriades 1945. Det är en dag då människor över hela världen samlas i en manifestation för människovärdet och för att minnas och hedra de som föll offer för Förintelsen. Sedan 2001 är dagen en nationell minnesdag och 2005 deklarerade FN denna dag som internationell minnesdag. Forum för levande historia arbetar varje år med att främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag i Sverige.

Arbetet med 2021 års minnesdag innebar en stor utmaning på grund av osäkerhet kring den pandemiska spridningen av covid-19 och vad som skulle vara möjligt att genomföra. Verksamheten anpassades därför i huvudsak till digitala format.

Bland annat medverkade Forum för levande historias internationella minnesdagsgäst, historikern Carol Rittner, i en rad digitala seminarier från USA. Detta program fick stort genomslag och sågs av totalt 822 personer.

Vi genomförde en i huvudsak digital livesänd minnesceremoni från Eric Ericson-hallen i Stockholm med vittnesmål från överlevande och deras anhöriga. Även statsminister Stefan Löfven och riksdagens talman Andreas Norlén medverkade i ceremonin. Ett samarbete med SVT innebar att den sändes på SVT Play och sågs av ca 80 000 personer, vilket är betydligt fler än tidigare år. Att ceremonin livesändes betydde också att den var tillgänglig oavsett var i landet man befann sig.

Forum för levande historia var även samarbetspart vid judiska församlingens digitala minnesceremoni från Stora synagogan i Stockholm samt vid den digitala ceremoni som anordnades av den romska organisationen É Romani Glinda. Pandemin medförde dock att vi 2021 inte kunde genomföra någon ceremoni eller ljusständning för allmänheten på Raoul Wallenbergs torg i Stockholm.

Vidare arbetar vi kontinuerligt med att sprida kunskap om minnesdagen i hela Sverige och att ge stöd till arrangörer på olika orter. Varje år genomförs manifestationer, seminarier, konserter och andra aktiviteter på ett stort antal platser. Osäkerheten skapad av pandemin och restriktioner

kring allmänna sammankomster påverkade också dessa regionala och lokala aktörer. Vi tog därför fram digitalt och rörligt material till stöd för dem som behövde ställa om till digitala manifestationer.

Varje år tar vi fram en ny nedladdningsbar miniatyrbild inför Förintelsens minnesdag som kan användas fritt av alla som så önskar, till exempel föreningar och bibliotek. Årets miniatyrbild hette *Motstånd* och den laddades ner ca 3 500 gånger under första kvartalet 2021.

Dessutom deltog myndighetens medarbetare med föredrag, tal och liknande i åtta minnesdagsarrangemang anordnade av samarbetsorganisationer och aktörer på olika orter. Trots pandemin publicerades 139 olika arrangemang från norr till söder i myndighetens särskilda minnesdagskalendarium.

Förintelsens minnesdag	2019	2020	2021
Antal inrapp. programpunkter	160	169	139
Antal inrapporterade orter	68	77	i.u.

” Vacker och viktig minnesceremoni. Vi kan aldrig tillåtas att glömma. Också minnas att demokrati har vi bara tills vi inte har det längre. Många tar det alldeles för givet.”

(Kommentar på Facebook om ceremonin på Förintelsens minnesdag.)

Minnesdagen för de romska offren för nazisternas förintelsepolitik

Natten mellan 2 och 3 augusti 1944 avrättades över 4 000 romska fångar i det nazityska koncentrations- och förintelselägret Auschwitz-Birkenau. Den 2 augusti varje år högtidligt minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen på många håll i världen. Minnesdagen är också officiell minnesdag i EU sedan 2015. Den är också en viktig del av romers kamp för upprättelse och erkännande sedan andra världskrigets slut.

Forum för levande historia har i år eftersträvat en större nationell spridning av aktiviteterna på minnesdagen. Vi genomförde därför ett digitalt program i samarbete med Utbildningsradion (UR). Det bestod av sju samtal och korta föreläsningar med bland annat forskare och romska aktivister om antiziganism och folkmordet på romer under Förintelsen. Föreläsningarna togs fram i samarbete med kulturföreningen Sveriges Internationella Roma Filmfestival (SIRF). Programmet sändes i Kunskapskanalen på minnesdagen och publicerades både på UR Play och vår egen webbplats. Programmet sågs av ca 35 000 personer, vilket är betydligt fler än tidigare år.

Vi tog också fram en nedladdningsbar miniatyrbild till stöd för andra aktörer som önskade uppmärksamma minnesdagen. Årets miniatyrbild hette *2 augusti 1944 – Romernas sista natt i Auschwitz* och den laddades ner 168 gånger under året.

Vi samarbetade även med SIRF kring en minnesceremoni på Raoul Wallenbergs torg i Stockholm den 2 augusti.

Sonja och Senta Birkenfelder. Fotot togs i Radom Ghetto i Polen 1941.

Stadsvandringar

Inom ramen för myndighetens tema ”Sverige och Förintelsen” har vi under året erbjudit en stadsvandring för allmänheten. Stadsvandringen var även en del av den workshop som myndigheten erbjöd skolans åk 7–9 samt gymnasiet.

Stadsvandringen handlar om Stockholm och Sverige under 1930-talet och 1940-talet. Den rör sig i och runt Gamla stan i Stockholm, där det finns platser som berättar om händelser som på olika sätt har anknytning till Sveriges förhållande till Förintelsen. Utställningen *Sverige och Förintelsen* och stadsvandringen har därmed kompletterat varandra.

Under 2021 genomfördes 38 stadsvandringar för allmänheten. Totalt deltog 303 personer. Det är färre än föregående år, eftersom vi hade både färre tillfällen och mindre grupper på grund av pandemin.

Stadsvandringar	2019	2020	2021
Antal tillfällen	-	52	38
Antal deltagare	-	958	303

Under året genomfördes 38 stadsvandringar i Gamla stan i Stockholm.

Programaktiviteter

Forum för levande historias samtalskvällar är öppna programaktiviteter på kvällstid för allmänheten. Precis som all publik verksamhet påverkades verksamheten 2021 av pandemin och restriktioner kring allmänna sammankomster. När så varit möjligt har samtalskvällarna genomförts med publik på plats, men de flesta har genomförts digitalt. Samtliga samtalskvällar har filmats och livesänts för att tillgängliggöra verksamheten i landet i sin helhet.

Sju samtalskvällar har genomförts under året. Övergripande teman har varit Sverige och Förintelsen, möten samt lokalhistoriska perspektiv på Förintelsen. Under hösten har föremål, dokument och vittnesmål som samlats in inom ramen för insamlingsuppdraget för Sveriges kommande museum om Förintelsen varit i fokus. Fem av samtalskvällarna har genomförts i våra lokaler i Stockholm och två på andra orter i samarbete med lokala aktörer, Sigtunastiftelsen samt Textilmuseum i Borås.

Programaktiviteter	2019	2020	2021
Antal tillfällen	14	7	7
Antal deltagare	1 580	1 300	2 400

Följande samtalskvällar har genomförts 2021:

- Främlingar på tåg. Vad Sverige visste om Förintelsen
- En svensk kibbutz i Förintelsens skugga
- Vid gränsen. Sverige och flykten undan Förintelsen
- Så blev Förintelsen svensk historia
- Minnen och föremål - tre berättelser från Förintelsen
- När Förintelsen kom till Sigtuna
- Från Förintelsen till Borås

Totalt ca 2 400 personer tog del av myndighetens samtalskvällar 2021. På grund av det digitala formatet har antalet deltagare per tillfälle ökat.

En av årets samtalskvällar: En svensk kibbutz i Förintelsens skugga.

Raoul Wallenberg-priset

Raoul Wallenberg-priset instiftades 2013. Det delas ut årligen av stiftelsen Raoul Wallenberg Academy. Forum för levande historia medverkar i arbetet dels genom att delta i juryn som väljer ut pristagaren, dels genom att myndigheten har regeringens uppdrag att utbetala ett statligt bidrag till Raoul Wallenberg Academy för priset. Bidraget var på 200 000 kronor, där 100 000 kronor har använts till prissumman och 100 000 kronor har använts till kringkostnader som lokalhyra, programkostnader och projektledare.

Priset ges till en person som i Sverige arbetar i Raoul Wallenbergs anda, främst genom kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet, intolerans och alla människors lika värde.

2021 tilldelades Raoul Wallenbergpriset Tobias Rawet, Föreningen Förintelsens Överlevande. När han var 56 år gammal och såg Förintelseförnekaren Robert Faurisson på tv bestämde han sig för att förtidspensionera sig och ägna sitt liv åt att dela med sig om sina egna upplevelser av Förintelsens fador. Från att aldrig ha berättat för någon om sitt liv under Förintelsen har han nu delat sitt vittnesmål med skolelever i nästan 25 års tid.

Analys och bedömning

Pandemin har gjort det svårt att utvärdera publik verksamhet. Under hela året har det rått osäkerhet kring i vilken grad människor kunnat sammanstråla för att medverka eller delta i traditionell programverksamhet. Men nedstängningen har också skapat innovation och på kort tid tvingat fram en stor kreativitet kring digitala lösningar.

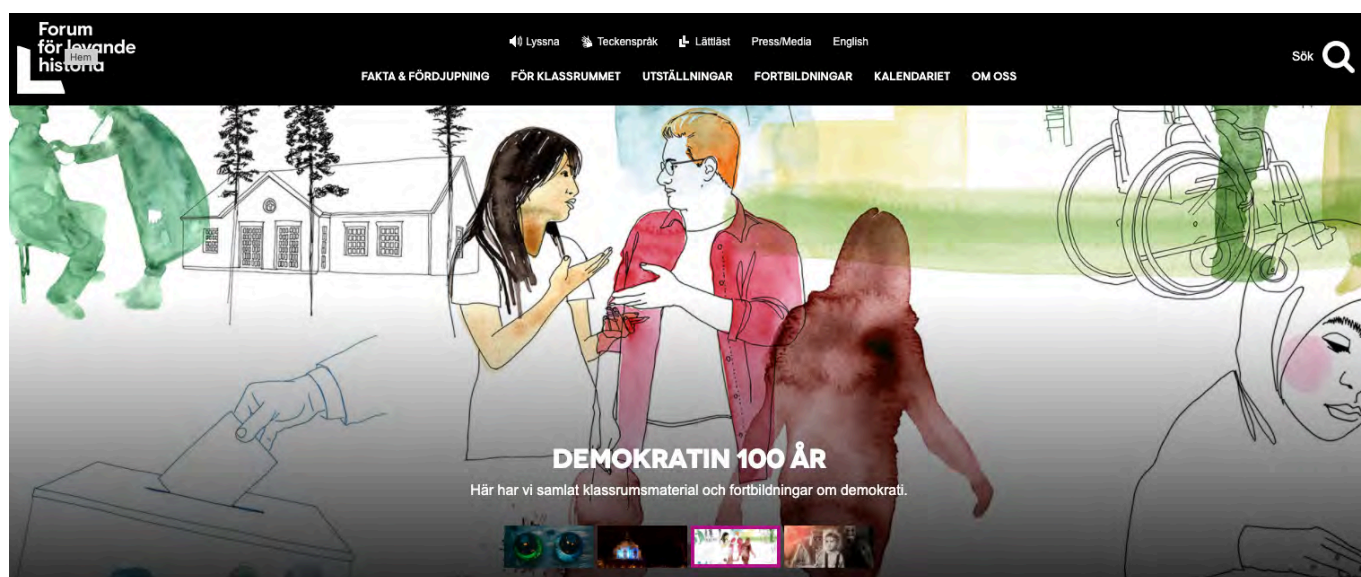
Förintelsens minnesdag är en dag då myndighetens arbete syns över hela landet. Genom det digitala formatet och samarbetet med SVT har vi lyckats nå betydligt fler mottagare än tidigare. Även inom programverksamheten har vi lyckats nå fler.

Även vad gäller minnesdagen för folkmordet på romer har arbetet varit framgångsrikt. Vi har både nått ut i landet och nått fler målgrupper. Detta genom satsningen på digitalt program i samarbete med UR samt genom att för första gången ta fram en utställning till stöd för arrangörer, folkbibliotek och andra aktörer inne i landet.

Vår samlade bedömning är att programverksamheten har varit framgångsrik. Genom att genomföra digitala, livesända arrangemang har Forum för levande historia nått betydligt fler och uppnått det nationella uppdraget att finnas för alla i Sverige.

WEBB OCH SOCIALA MEDIER

För att nå ut brett till många människor med vår verksamhet har vi de senaste åren satsat på att göra så mycket som möjligt tillgängligt digitalt. Vi får då större geografisk spridning vilket är viktigt för oss då vi har ett nationellt uppdrag. Under det gångna året har digitaliseringen varit särskilt betydelsefull då vi inte haft samma möjlighet till fysiska möten på grund av coronapandemin.

På vår omfattningsrika webbplats finns fakta och fördjupning för både skolan, allmänheten och andra målgrupper.

Webbplatsen levandehistoria.se

Myndighetens webbplats är ett av våra fönster utåt där det mesta av vår verksamhet presenteras och vårt kalendarium finns. Webbplatsen därmed är en av våra viktigaste kommunikationskanaler. Precis som all annan digital kommunikation möjliggör den för alla som vill att ta del av vår verksamhet, oavsett var i landet man bor. På webben finns ett brett utbud av klassrumsmaterial, filmer och fakta, men också våra pressmeddelanden och debattartiklar samt våra filmade seminarier i det vi kallar filmrummet. Allt material som finns på webben är gratis.

Vi har under året också använt vår webb för att samla arbete vi gjort inom ramen för större satsningar. En av dessa satsningar har sin utgångspunkt i regeringsuppdraget att sprida pedagogiskt material om demokrati. Genom en digital kampanj nådde vi ut till lärare i hela landet med information om att demokratin fyller 100 år och att vi har material att använda i klassrummet.

Den andra större satsningen var en del av det regeringsuppdrag vi hade under 2020, Nationell utbildningsinsats,

som vi fortsatt att arbeta med under 2021. Vår webbplats har fyllts på med ytterligare lättillgängliga texter och filmer. Där finns nu nio olika klassrumsmaterial för flera skolformer. Texterna i flera av materialen är på enkel svenska med ord-förklaringar till centrala begrepp. Flera material finns på lättläst och till varje material finns en lärarhandledning. Till en del av materialen finns filmer och faktatexter på arabiska, engelska och somaliska.

Både antalet besökare och antalet sidvisningar på webbplatsen ökade kraftigt under 2021, vilket sannolikt är en effekt av pandemin då både vår verksamhet och våra målgrupper varit mer närvarande på internet. 2021 hade webbplatsen ca 942 000 användare och 3,4 miljoner sidvisningar.

I det följande ges exempel på det digitala material som finns tillgängligt på levandehistoria.se.

Webbplatsen	2019	2020	2021
Antal sidvisningar (miljoner)	2,7 M	2,9 M	3,4 M
Antal användare	626 000	744 000	942 000

Fördjupningsmaterial

På webbplatsen finns fördjupningsmaterial samlat tematiskt. Det finns ingångar för till exempel *Demokrati*, *Förintelsen*, *Kommunistiska regimers brott mot mänskligheten* och *Rasism*. Våra fakta- och fördjupningsmaterial är bland de digitala resurser som används mest.

Utställningar

På webbplatsen finns tolv miniatyler som kan laddas ned, skrivas ut och sättas upp av den som så önskar. Det är populärt bland aktörer med mindre resurser, till exempel skolor, föreningar och bibliotek.

Under året har vi utvecklat en VR-version av utställningen *Plundring – början till ett folk mord*. Vi har också fortsatt att visa andra utställningar digitalt, till exempel *Vita bussarna – fotografier av KW Gullers samt Sverige och Förintelsen*.

Undervisningsmaterial för skolan

Vi har över 25 undervisningsmaterial för skolan på webben. Myndigheten har ett rikstäckande uppdrag, vilket gör att de undervisningsmaterial som finns tillgängliga på vår webbplats är viktiga för att nå lärare och elever i hela landet.

Vi ser genom statistik och i direkta samtal med lärare att dessa material är uppskattade och till stor hjälp i undervisningen. Materialen används inte enbart i ämnet historia utan även i till exempel samhällskunskap, etik och religion. Under året har vi börjat att komplettera undervisningsmaterialen med resurser som vänder sig till andra skolformer för att möta skolans olika behov.

2021 lanserade vi två nya webbaserade klassrumsmaterial: *Demokrati pågår* samt *Sverige och Förintelsen*.

Demokrati pågår

Materialet riktar sig till elever i årskurs 4–6. Det utgår från vår utställning med samma namn och ska stärka förståelsen för demokratins värden och förutsättningar samt förmågan att bidra till ett demokratiskt samtal.

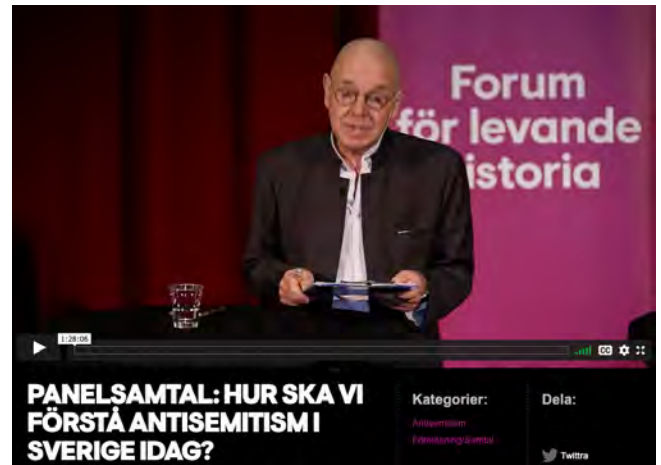
Sverige och Förintelsen

Materialet riktar sig till elever i årskurs 7–9, gymnasiet och andra skolformer. Det utgår från utställningen med samma namn och ska öka elevernas kunskaper om Sveriges förhållande till Förintelsen för att de ska kunna föra kunskapsbaserade samtal om detta ämne.

Filmer

Vårt filmrum på webbplatsen har utvecklats under året och fått ytterligare material. Då våra programkvällar till stor del genomförts digitalt har vi satsat på att filma dem med hög kvalitet och tillgängliggöra dem på webben i efterhand.

Vi använder också löpande filmmediet för enklare produktioner för sociala medier. På grund av pandemin har vi till exempel tagit fram filmade visningar av de utställningar som visas i Stockholm.

Seminarier och panelsamtal livesänds via sociala medier och läggs även ut på vår webbplats.

Poddar

Podden *Prata rasism* har tagits fram inom ramen för uppdraget att samordna regeringens nationella plan mot rasism, *Samlat grepp mot rasism och hatbrott*.

Podden finns i två säsonger och har marknadsförts även under 2021. Den första säsongen producerades 2016 och består av sex avsnitt med olika forskares perspektiv på rasism. Den andra säsongen gjordes 2020 och har fem avsnitt som belyser arbete inom offentlig sektor för att motverka och förebygga rasism. Podden har under 2021 haft ca 17 500 lyssningar.

Virtual Reality (VR)

Under året har vi utvecklat en VR-version av vår fysiska utställning *Plundring – början till ett folk mord*. VR-versionen har tagits fram i samarbete med studenter från Nackademin och är ett experimentellt sätt för oss att kunna erbjuda utställningsformatet även på distans. I nuläget kan människor som har tillgång till ett VR-headset ladda ner och uppleva utställningen hemifrån. Så snart pandemin tillåter kommer vi också att erbjuda VR-upplevelsen till besökare i våra utställningslokaler.

Digitala publikationer

Samtliga publikationer utgivna av Forum för levande historia finns digitalt nedladdningsbara på webbplatsen utan kostnad.

Den mest kända av våra böcker, *Om detta må ni berätta...*, finns till exempel digitalt tillgänglig i flera versioner:

som vanlig pdf, som pdf med länkar till filmklipp, i Epub-format och som e-bok med inbäddade filmklipp och andra extrafunktioner.

Sociala medier

Våra sociala kanaler fortsätter att vara viktiga som kanal för att marknadsföra hela vår verksamhet och för dialog med våra målgrupper.

Vi finns på Facebook, Twitter, Instagram och LinkedIn. Facebook är den största sociala kanalen och antalet följare har ökat ytterligare under året till fler än 23 000.

Sociala medier är viktiga kanaler för att skapa intresse för våra frågor och vår verksamhet. De är också viktiga som en direkt kommunikationskanal med våra målgrupper då vi ofta får kommentarer på inlägg och verksamhet som vi visar genom dem. Vi når många människor som är engagerade i våra frågor genom dessa kanaler och vi har en hög grad av interaktivitet. Vår målsättning är att låta diskussioner och tankar kring innehållet i inläggen få pågå utan vår inblandning i så stor utsträckning som möjligt. Vi svarar på många frågor men då en del av våra inlägg och sändningar får kommentarer som ibland har antidemokratisk och rasistisk karaktär så modererar vi och tar bort sådant som kan uppfattas som kränkande.

Syftet med våra sociala medier har förändrats något över tid. Tidigare fungerade de mest som marknadsföringskanaler och för att dra trafik till vår webbplats. Numera är de en integrerad del av verksamheten och används aktivt för att förmedla vårt innehåll.

Under pandemin har dessa kanaler blivit ännu viktigare för oss då vi livesänder programkvällar, frukostseminarier och annan verksamhet där. Det finns många positiva effekter av att sprida vår verksamhet via dessa kanaler. En av de viktigaste är att vi ger människor i hela landet möjlighet att ta del av vår verksamhet.

Sociala medier	2019	2020	2021
Antal följare Facebook	16 936	20 392	23 090
Antal följare Twitter	3 392	3 436	3 575
Antal följare Instagram	3 710	5 127	6 972

Analys och bedömning

Att erbjuda digitala material är en central del av vår verksamhet då det möjliggör för våra målgrupper att ta del av vårt erbjudande, oavsett var de bor i landet. Antalet användare på vår webbplats samt följare i sociala kanaler som Facebook och Instagram har fortsatt att öka, liksom aktiviteten i dessa kanaler.

Mot bakgrund av att de frågor vi arbetar med varit och är mycket aktuella i samhällsdebatten ser vi ett behov av att nå ut bredare med vår verksamhet. I det arbetet är myndighetens sociala kanaler centrala och vi ser att fortsatt utveckling

Vi har ökat antalet följare på Facebook under året.

av arbetet med dessa kanaler, exempelvis gällande rörlig media, är viktig.

Vi har under 2021 påbörjat ett mer sammanhållet och strategiskt marknadsföringsarbete av våra material och evenemang, vilket varit både kostnadseffektivt och bidragit till att vi når ut bättre till alla våra målgrupper i hela landet.

Webbplatsen har blivit en viktig kanal för att sända våra evenemang som under året i stor utsträckning genomförts digitalt. På grund av pandemin har vi i allt högre grad också fortsatt att marknadsföra våra utställningar som är tillgängliga på webben.

Då vi dessutom fortsätter att öka trafiken till webbplatsen och når bredare till exempel bland lärare och allmänheten ser vi ett fortsatt behov av utveckling av webbplatsen.

Vi ser också att våra nedladdningsbara miniatyrbilder och digitala bildspel är använda och uppskattade produkter inom ramen för vårt uppdrag att främja högtidlighållandet av Förtelsens minnesdag runt om i landet.

Vår bedömning i stort är att myndighetens digitala kommunikation varit central och starkt bidragande för att nå våra målgrupper med vår verksamhet. Vidare har vi under året fortsatt arbetet med att ställa om stora delar av verksamheten att bli digital, vi har skapat nytt digitalt innehåll till våra kanaler och deltagit på andras digitala evenemang och utvecklat en VR-version av utställningen Plundring.

För att nå fler med vår verksamhet har vi dessutom ibland sänt andras seminarier på vår Facebooksida och utvecklat en fortbildningsverksamhet som till stora delar bygger på att vi använder Zoom, Teams eller andra plattformar för att sända. Vi ser att vi under kommande år ska fortsätta denna utveckling för att på bästa sätt dra nytta av den digitala utvecklingen och därmed göra vår verksamhet än mer tillgänglig för våra målgrupper i hela landet, oavsett pandemiläget.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Inom myndighetens områden produceras årligen ny kunskap och ny litteratur. Vi arbetar i alla delar av verksamheten med att förmedla, sprida och inspirera till ökad kunskap. I detta är utbyte och nära samverkan med akademien och andra kunskapsförmedlande aktörer av stor vikt. Forum för levande historia producerar och distribuerar också publikationer av olika slag.

Från panelsamtalet "Hur ska vi förstå antisemitism i Sverige i dag?"

Forskningskontakter

Forum för levande historias princip är att utgå från forskning och beprövade metoder i verksamheten. Vi tar därför kontinuerligt fram aktuella rapporter och samverkar aktivt med experter inom forskningsvärlden. Kontakter och samverkan med forskningsinstitutioner är en integrerad och väsentlig del av arbetet.

I samband med Förintelsens minnesdag 2021 bjöd myndigheten till exempel in den amerikanska historikern Carol Rittner som är professor och en av de ledande auktoriteterna inom forskningen om Förintelsen. På grund av pandemin hölls seminarier och samtal digitalt.

Under året har myndigheten haft en rad internationella forskarkontakter, många genom den internationella samarbetsorganisationen International Holocaust Remembrance Alliance men även med till exempel HL-senteret i Norge.

Vi har vidare haft kontakter med forskare vid flera svenska lärosäten, till exempel Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Luleå tekniska universitet, Örebro universitet, Malmö universitet och Södertörns högskola.

Seminarier

Vi arrangerar kunskapshöjande seminarier, till exempel i samband med lansering av rapporter eller med anledning av internationella besök. Under året har vi arrangerat fem seminarier:

- Antiziganism i historien och i dag
- Rasism mot samer i historien och i dag
- Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige
- Hur ska vi förstå antisemitism i Sverige i dag?
- Vad är historisk rättvisa?

Seminarierna genomförs i egen regi eller i samverkan med andra aktörer. De riktar sig till personer inom offentlig sektor, akademien och civilsamhället som på olika sätt arbetar med eller har intresse för frågor som rör Forum för levande historias uppdrag.

Rapportserie och publikationer

Rapportserien tas fram för att fördjupa kunskapen inom de kunskapsfält vi arbetar med. Genom att samverka med forskare vid olika institutioner kan vi sprida aktuell forskning om våra ämnesområden till en bredare publik. Vi tar också fram ny kunskap genom till exempel attitydundersökningar. Rapportserien riktar sig till en bredd av målgrupper beroende på inriktning.

Vi har gett ut tre rapporter under 2021:

- *Antisemitism i Sverige*. En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020
- *Erfarenheter av rasism i kontakt med svenska myndigheter och andra offentliga verksamheter – en kunskapsöversikt*
- *Minoritet i historien*. Allmänhetens uppfattningar om sina kunskaper om de nationella minoriteternas historia och dess inställning till historisk rättvisa

Av de rapporter som togs fram under 2021 var *Antisemitism i Sverige* den som fick störst spridning med över 2 900 nedladdningar.

Presentation av rapporten *Antisemitism i Sverige*.

Om detta må ni berätta ...

En bok om Förintelsen i Europa under åren 1933–1945. Med hjälp av fakta, dikter, citat och vittnesmål visar författarna Stéphane Bruchfeld och Paul A. Levine en bild av hur det ofattbara blev verklighet. Boken handlar om vad människor är i stånd att göra mot andra människor när demokratins värden bryts ner och ersätts av hatets och våldets ideologi.

Första upplagan gavs ut 1998. Den reviderades senast 2015. Boken finns översatt till engelska, finska, arabiska, serbokroatiska, turkiska, spanska och persiska. Den finns även i punktskrift för synskadade samt som video med teckenspråk för hörselskadade.

Spridning av <i>Om detta må ni berätta</i>	2019	2020	2021
Tryckt upplaga			
Svenska	6 148	0	6 408
Engelska	1 375	445	1 191
Övriga språk	0	0	0
Punktskrift/teckenspråk/CD	1	0	0
Nedladdning av pdf-bok			
Svenska	3 003	2 746	2 282
Svenska med länkar till filmklipp	2 181	3 088	1 981
Engelska	291	370	315
Arabiska	354	237	168
Persiska	144	91	73
Övriga språk	162	169	186
Nedladdning av e-bok			
Svenska	309	370	i.u.
Summa	13 968	7 516	12 610

Under de 20 år som boken har funnits har den distribuerats i mer än 1,6 miljoner exemplar. Under 2021 distribuerades över 12 000 exemplar av boken. Ökningen från förra året beror på att boken åter finns i en tryckt version på svenska.

Om detta må ni berätta... går även att ladda ned som pdf-bok på vår webbplats. Det finns även en utvidgad pdf-version med länkar till filmklipp på internet. Dessutom finns den som komplett e-bok för iPad och Mac med inbäddade filmklipp, lyssnafunktion, begreppslista, bildspel och tidslinje. E-boken är framtagen i samarbete med UR. Boken finns även i Epubversion som fungerar på de flesta läsplattor.

Den tryckta boken erbjuds utan kostnad men beställaren står för portokostnaden. Pdf-boken och e-boken erbjuds helt kostnadsfritt.

Bibliotek

Forum för levande historias bibliotek är specialiserat på ämnesområdena Förintelsen, folkmord samt brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer. Vi har även litteratur inom områdena demokrati, mänskliga rättigheter, rasism och HBTQ-frågor. Biblioteket är ett referensbibliotek, dvs litteraturen kan studeras på plats. Ett centralt uppdrag för biblioteket är att säkerställa en väl fungerande informationsförsörjning kring aktuell och relevant litteratur vilket bidrar till myndighetens mål.

Bibliotekets samling har under 2021 ökat med 3 % till 5 834 titlar. En stor del är katalogiserade och sökbara i den nationella biblioteksdatan Libris.

Biblioteket har förmedlat tematiska boktips på webben och i sociala medier. Vi har även gett uppsatsstöd till elever som skriver uppsats inom våra ämnesområden. Till skillnad från tidigare år har vi på grund av pandemin inte tagit emot elever och grupper i samma utsträckning som tidigare.

Biblioteket har haft samma öppettider som utställningarna, dvs normalt sex dagar i veckan, vardagar kl. 12-17 och lördagar kl. 12-16. På grund av pandemin har biblioteket haft färre öppettider än vanligt, 202 dagar i stället för normalt över 280 dagar.

Forum för levande historias bibliotek tipsar löpande om relevant litteratur på webben.

Vittnesmål

Myndigheten förvaltar vittnesmål från överlevande efter Förintelsen och andra folkmord. Samlingen består i varierande format och längd. Det finns få överlevande från Förintelsen kvar i livet och vittnesmålen är en värdefull historisk dokumentation för kommande generationer. Totalt finns ca 175 vittnesmål från bland annat överlevande från Förintelsen, Gulag och folkmordet i Rwanda.

Under de senaste åren har myndigheten också arrangerat återkommande träffar för organisationer som arbetar med vittnesmål från Förintelsens överlevande, under namnet "En dag för vittnesmål". 2021 var temat för träffen insamling till det kommande museet om Förintelsen.

På vår webbplats finns information om samlingar av vittnesmål runt om i landet, pedagogiska material och information om andra organisationer som förvaltar vittnesmål från Förintelsens överlevande. Syftet är att utgöra en kunskapsbank för att tillgängliggöra vittnesmål från både nationella och internationella källor till forskare och pedagoger i Sverige.

Kartläggning av kunskap om rasism (särskilt regeringsuppdrag)

Forum för levande historia har på uppdrag av regeringen genomfört en kartläggning av kunskap om människors erfarenheter av rasism i kontakter med svenska myndigheter och annan offentlig verksamhet på nationell, regional och lokal nivå. Kartläggningen är en del av det arbete som utförs

inom ramen för regeringens nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Under året publicerade vi rapporten *Erfarenheter av rasism i kontakt med svenska myndigheter och andra offentliga verksamheter – en kunskapsöversikt*. Kunskapsöversikten är författad av forskare inom Mångkulturellt centrum och ger en samlad bild av kunskapsläget baserat på vetenskapliga artiklar, böcker, bokkapitel och rapporter som publicerats de senaste fem åren. Under arbetets gång har dialog skett med Vetenskapsrådet och andra relevanta aktörer.

Sveriges historiska arv i slaveriet och den transatlantiska slavhandeln (särskilt regeringsuppdrag)

Forum för levande historia har fått regeringens uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen om Sveriges deltagande i den transatlantiska slavhandeln och slaveriet. I uppdraget ingår att ta fram och sprida utbildningsmaterial för olika skolformer.

Uppdraget inkom sent under året och fortsätter under 2022. Under året har därför i första hand planering skett inför nästa års aktiviteter.

Analys och bedömning

Under de senaste åren har vi strävat efter att nå ut till målgrupper utanför skolan i större utsträckning. Därför har vi utvecklat vårt arbete med rapporter och publika seminarier för att kunna vara relevanta för fler och skapa möten mellan akademi, civilsamhälle och anställda inom det offentliga. Rapporterna syftar också till att nå ut med ny kunskap brett genom till exempel massmedias rapportering. Medan den publika verksamheten med seminarier varit hämmad under 2021 på grund av pandemin har rapportverksamheten kunnat fortsätta relativt ostört. Framför allt rapporten *Antisemitism i Sverige*, men även rapporten om svenskars kunskaper om de nationella minoriteternas historia, genererade ett relativt stor massmedialt intresse. Vi bedömer att vi genom det massmediala intresset har lyckats träffa rätt i ämnen som är föremål för intresse och diskussion i samhället.

Under åren har biblioteket ökat sin samling med unika titlar och förmedlat tematiska uppdelade boktips på sociala medier och i samband med utställningarna i myndighetens lokaler och Förintelsens minnesdag. Biblioteket har lyckats säkerställa en väl fungerande informationsförsörjning kring aktuell och relevant litteratur bland medarbetarna och externa intresserade målgrupper. Biblioteket har på grund av pandemin inte tagit emot grupper i samma utsträckning som tidigare år.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Strategisk internationell samverkan är viktig, dels för att sprida information om Forum för levande historias verksamhet, kompetens och roll, dels för att inhämta nya kunskaper, inspiration och för att knyta nya strategiska kontakter.

2021 års Per Anger-pris tilldelades den sydafrikanska aktivisten Sibusiso Innocent Zikode, för hans kamp för de mest utsatta i landets kåkstäder. Foto: Michael Jaspán.

Per Anger-priset

Per Anger-priset är svenska regeringens internationella pris för humanitära och demokratifrämjande insatser. Det instiftades 2004 och delas ut årligen av Forum för levande historia.

Priset har fått sitt namn efter Per Anger som var diplomat i Budapest under andra världskriget. Han tog initiativ till det svenska arbetet med att rädda ungerska judar undan nazisternas förföljelse och avrättning.

Priset ges till en person eller en organisation som genom sina handlingar verkat för mänskliga rättigheter och för stärkt demokrati och medmänsklighet i den humanistiska anda som kännetecknade Per Anger. Forum för levande historia har i uppdrag av regeringen att ansvara för juryarbetet, arrangera prisutdelningen och organisera allt arbete som rör priset.

2021 års Per Anger-pris tilldelades sydafrikanen Sibusiso Innocent Zikode som kämpar för rätten till hem och mark för samhällets mest marginaliserade medborgare. Han pekar på de svåra villkor som råder för de som bor i skjul i kåkstädernas fattigaste områden.

Sibusiso Innocent Zikode tog emot priset den 21 april vid en direktsänd ceremoni. På grund av pandemin medverkade pristagaren via länk från Sydafrika. Prisutdelare var

kultur- och demokratiminister Amanda Lind. Ceremonin sändes live och sågs av 7 000 personer. En kortare film om pristagaren togs också fram.

Omständigheterna orsakade av pandemin krävde ett nära samarbete med svenska ambassaden i Pretoria och deras insats var helt avgörande för att ceremonin skulle lyckas. I och med detta fördjupades också vårt samarbete med Utrikesdepartementet.

På myndighetens webbplats finns, förutom allmän information om priset och pristagaren, även ett skolmaterial kallat *Människorättskämpar*. Det är baserat på filmade intervjuer med tidigare pristagare och ger stöd till lärare som vill arbeta med frågor kring mänskliga rättigheter och civilkurage.

” Vi går inte med på att förpassas till ett mörkt hörn för att vi är fattiga. Vi har organiserat oss solidariskt med människor som kämpar runt om i världen. Kampen är global.”

(Årets Per Anger-pristagare S'bu Innocent Zikode)

International Holocaust Remembrance Alliance

I myndighetens uppdrag ingår att representera Sverige i det internationella samarbetsorganet *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA) och att ansvara för sammansättningen av den svenska delegationen. IHRA utgör en viktig röst i den internationella debatten om frågor kring utbildning, hågkomst och forskning om Förintelsen. Nätverket tillkom på svenskt initiativ 1998 och den s.k. Stockholmsdeklarationen ligger till grund för dess arbete.

Genom IHRA bidrar Sverige till det internationella samarbetet som rör lärdomarna av Förintelsen. Forum för levande historia får genom nätverket även ett värdefullt kontaktnät med experter från 35 medlemsländer, 8 observatörländer samt de anslutna internationella organisationerna.

Myndigheten har genom den svenska delegationen under året deltagit aktivt i arbetsgrupperna *Academic Working Group*, *Museum and Memorial Working Group*, *Education Working Group*, *Committee on the Holocaust, Genocide and Crimes against Humanity* och *Roma Genocide Committee*.

Under året har Grekland varit IHRA:s ordförandeland. 2022 tar Sverige över ordförandeskapet för IHRA. Forum för levande historia har under året varit involverad i förberedelser inför detta.

IHRA har under året bland annat producerat den viktiga kortfilmen *"Holocaust Distortion: A Growing Threat"* om förvanskning av minnet av Förintelsen.

Auschwitz-Birkenau Foundation

Stiftelsen *Auschwitz-Birkenau Foundation* grundades 2009 i syfte att bidra till bevarandet av minnesplatsen Auschwitz-Birkenau utanför Krakow i Polen.

Sverige är ett av de länder som har bidragit till stiftelsens fond. Därmed är Sverige inbjudet att ha en representant i dess s.k. *International Committee*. Forum för levande historia representerar Sverige i Auschwitz-Birkenau Foundations *International Committee*.

Annat internationellt samarbete

Det internationella arbetet och internationell samverkan är ofta viktiga utgångspunkter för våra seminarier och programaktiviteter. Vi tar emot ett stort antal studiebesök till myndigheten från olika länder, inklusive besök från utländska ambassader i Sverige. Under det gångna året har dock antalet fysiska besök varit begränsat på grund av pandemin.

I samband med Förintelsens minnesdag 2021 bjöd myndigheten in den amerikanska historikern Carol Rittner som är professor och en av de ledande auktoriteterna inom forskningen om Förintelsen.

Vi har under året bland annat anordnat en workshop om rasism för den colombianska polisen, tagit emot studiebesök från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna, berättat om vår verksamhet för UD:s diplomatprogram, visat utställningen Sverige och Förintelsen för collegestudenter från USA samt tagit emot besök från flera ambassader.

Vi deltar även i Nordiska Ministerrådets DIS-nätverk (Demokrati, Inkludering och Säkerhet) som arbetar för att förebygga diskriminering, marginalisering och våldsam extremism samt främja demokratiskt medborgarskap bland barn och unga.

Analys och bedömning

Genom IHRA bidrar Sverige till det internationella samarbetet som rör lärdomarna av Förintelsen. Forum för levande historia har genom aktiv medverkan i IHRA möjligheter och vilja att i större utsträckning föra ut det arbete som görs inom IHRA till relevanta aktörer i Sverige.

Myndigheten har under året fått många internationella förfrågningar om att bland annat tala på konferenser, samarbeten och anordning av filmvisningar för att nämna några exempel, så pass att vi inte har haft resurser att ta oss an alla förfrågningar. Genom strategiskt arbete med internationella aktörer har vi dock kunnat sprida kunskap om Sverige och Förintelsen och Forum för levande historias arbete till nya aktörer.

Myndigheten har under året lyckats nå ut mer internationellt med Per Anger priset, till exempel genom intervju med pristagaren i BBC. Detta har sammantaget lett till att kännedomen om priset har stärkts och även antalet samarbetspartners. Den nya utställningen om Per Anger-priset har bidragit till att kunna kommunicera om priset bättre och även varit framgångsrik i arbetet med internationella gäster då den är på engelska.

Forum för levande historias arbete förstärks genom internationell samverkan och vi kan bidra med kompetens och erfarenheter på den internationella arenan i våra frågor.

SAMLAT GREPP MOT RASISM OCH HATBROTT

Regeringen har fastställt en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott kallad *Samlat grepp mot rasism och hatbrott*. Det övergripande målet är ett strategiskt, effektivt och samlat arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige.

Våra populära Forumträffar för statliga myndigheter om rasism, antisemitism, islamofobi m.m. har i år ägt rum helt digitalt.

Särskilt regeringsuppdrag

Forum för levande historia har sedan 2016 regeringens uppdrag att samordna och följa upp den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Vi redogör här översiktligt för regeringsuppdragets genomförande som även återrapporteras i särskild ordning.

Samordning

Samordningsuppdraget innebär att regelbundet genomföra erfarenhets-, kunskaps- och informationsutbyten mellan olika aktörer inom området, främst myndigheter.

I slutet av 2019 lanserade Forum för levande historia det statliga myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Plats i nätverket erbjuds kostnadsfritt till medarbetare vid statliga myndigheter i Sverige.

Inom ramarna för myndighetsnätverket har fyra erfarenhetsutbyten, kallade forumträffar, för myndigheter genomförts under året. Vid träffarna har i snitt drygt 65 medarbetare från över 30 myndigheter medverkat. Exempel på innehållsligt fokus vid träffarna under året har varit: Forskningens och allmänhetens förståelse av vad rasism är, antisemitism och islamofobi i dag, lika rättigheter och möjligheter för barn och unga, samt rasism och ojämlikhet på bostads- och arbetsmarknaden.

Fortbildning: Kan vi prata om rasism?

Behöver du och dina kollegor mer kunskap om rasism?

Under denna kostnadsfria hel- eller halvdagsfortbildning läggs fokus på ansvaret att som offentliganställd arbeta mot rasism.

Fortbildningen belyser rasismens historiska bakgrund, vilka konsekvenser den har fått och hur den påverkar samhället i dag.

→ **Här kan du läsa mer och lämna intresseanmälan**

Myndighetsnätverk mot rasism

Tipsa dina kollegor om det statliga myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Nätverket är öppet för alla som jobbar på en statlig myndighet och erbjuder forumträffar, utbildningar och nyhetsbrev.

→ **Här finns information om nätverket**

Vi tipsar...

Ur myndighetens nyhetsbrev om rasism och hbtq-fobi.

Ett rundabordssamtal för rättsväsendets myndigheter och de ideella organisationerna Brottsofferjouren, CivilRights Defenders och RFSL Stödmottagning har genomförts på temat rättsprocessen för hatbrott. 26 medarbetare representerade sju myndigheter och tre ideella organisationer vid samtalet. Träffen var en uppföljning från ett rundabordssamtal föregående år med syfte att öka kunskapen om parternas olika roller och ansvar under rättsprocessen, från att ett hatbrott begås till att en gärningsperson avtjänar sitt straff. Särskilt fokus låg på att identifiera utvecklingsområden och gemensamt hitta lösningar för att misstänkta hatbrott hanteras på bästa sätt och att fler brott kan uppkärlas.

Sex nyhetsbrev på temat rasism och hbtq-fobi har skickats till det statliga myndighetsnätverket. Vi har även erbjudit myndigheterna webbresurser där myndigheters uppdrag och redovisningar med koppling till den nationella planen och dokumentation från träffar samlats.

En referensgrupp bestående av civilsamhällesorganisationer som arbetar mot rasism eller homo-, bi- och transfobi har inbjudits att två gånger under året lämna synpunkter på myndighetens arbete.

Två digitala frukostseminarier har genomförts om olika former av rasism i historien och i dag, det ena om rasism mot samer och det andra om antiziganism. Frukostseminarierna livesändes även via myndighetens webbplats och Facebooksida. Vidare genomförde vi ett digitalt seminarium om rasism och likvärdigt bemötande på Mänskliga rättighetsdagarna (MR-dagarna).

Vi har deltagit i ett nordiskt erfarenhetsutbyte kring arbete mot rasism i samarbete med Nordiska ministerrådets DIS-nätverk och vi presenterade statens arbete mot rasism i den turnerande Demokratistugan inom ramen för Demokratitin 100 år.

Uppföljning

Följande myndigheter redovisade 2021 sitt arbete inom området till Forum för levande historia: Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Totalförsvarets forskningsinstitut, Länsstyrelsen Stockholm, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för stöd till trossamfund, Polisen, Sametinget och Vetenskapsrådet. Vi har erbjudit myndigheterna en mall som stöd till sin redovisning.

Forum för levande historia har kompletterat redovisningarna med sökningar i samtliga årsredovisningar för myndigheter som utfört arbete inom ramarna för regeringens plan.

Analys och bedömning

I och med att myndigheten lanserade det statliga myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott öppnades forumträffarna för fler myndigheter. Tidigare var det primärt myndigheter med uppdrag inom ramarna för den nationella planen som bjöds in, men med nätverkets lansering öppnades forumträffarna för samtliga statliga myndigheter i Sverige. Detsamma gällde nyhetsbrevet.

Coronapandemin har medfört att myndigheten fortsatt med digitala träffar. Det har gjort att vi inte haft någon begränsning i antal deltagarplatser, som vi tidigare haft i fysiska lokaler. Dessa förändringar har samlat lett till att deltagandet vid forumträffarna har ökat i antal. Utvärderingar visar att nöjdheten är hög med träffarnas genomförande och innehåll.

STÄRKA DEMOKRATINS MOTSTÅNDSKRAFT

Forum för levande historia har i uppdrag att främja demokratin, något som genomsyrar allt vårt arbete. Vi har under året även haft tre särskilda regeringsuppdrag som syftar till att stärka det demokratiska systemet i Sverige.

Foto: Maja Brand.

Uppdrag att genomföra insatser och aktiviteter som uppmärksammar det demokratiska styrelseskicket och dess värden (särskilt regeringsuppdrag)

Med anledning av att demokratin i Sverige fyllde 100 år 2021 genomförde regeringen en nationell satsning om demokrati. Forum för levande historia har på olika vis medverkat i denna genom insatser och aktiviteter i vår verksamhet som uppmärksammar det demokratiska styrelseskicket och dess värden.

Sedan 2019 har myndigheten en särskild temasatsning på frågor som rör demokrati under rubriken *Demokratin och*

du. Satsningen har fortsatt även under 2021 och innebär att Forum för levande historia sprider kunskap om faran när demokratin urholkas.

Som ett led i arbetet har vi samarbetet på olika vis med kommittén Demokrati 100 år och skrivit under "Deklaration för en stark demokrati". Inom ramen för arbetet tog vi fram det digitala klassrumsmaterialet *Demokrati pågår* för årskurs 4–6 som grundar sig på utställningen med samma namn. Vi har fortbildat lärare i att möta svåra frågor och antidemokratiska uttryck i klassrummet och även utvecklat arbetet med Dembra, en process för hela skolan som har som syfte att förebygga attityder som hotar demokratin genom att stärka

demokratiska värden baserat på deltagande och kritiskt tänkande.

Genom samverkan med kommittén Demokrati 100 år har vi också fått god möjlighet att samverka med andra myndigheter och organisationer, bland annat genom det särskilda regeringsuppdraget att utveckla och sprida material om demokrati för skolan.

Uppdrag att samordna insatser som stärker demokratin (särskilt regeringsuppdrag)

Forum för levande historia har under 2021 på uppdrag av regeringen verkat för ökad samordning mellan de myndigheter och organisationer som genomför insatser inom ramen för den nationella satsningen *Demokrati 100 år*. Syftet är att effektivisera arbetet med demokratistärkande insatser.

En behovsinventering bland ett antal myndigheter följdes av ett interaktivt seminarium med föreläsningar, informationsdelning och erfarenhetsutbyte. Samråd och dialog har även förts med Statens skolverk, Sveriges Kommuner och Regioner samt Kommittén Demokrati 100 år.

Uppdrag att utveckla och sprida pedagogiskt material för skolan (särskilt regeringsuppdrag)

Forum för levande historia har under 2020-2021 haft ett regeringsuppdrag som syftar till att utveckla och sprida pedagogiskt material för skolan som syftar till att göra demokratin mer motståndskraftig genom att förankra stödet för demokratin som styrelseskick och att stärka elevers kunskaper och förmågor för ett aktivt medborgarskap.

Vi redogör här översiktligt för regeringsuppdraget som även kommer att återrapporteras i särskild ordning 2022.

Inom ramen för uppdraget har vi under året tagit fram det digitala klassrumsmaterialet "Demokrati pågår" som riktar sig elever i årskurs 4-6. Det digitala klassrumsmaterialet är framtaget utifrån en utställning med samma namn, med målet att eleverna ska få stärkt förståelse för demokratis värden och förutsättningar. Materialet är uppdelat i tre teman: "Om demokrati", "Historiska perspektiv" och "Demokratiska samtal". Till varje övning finns förslag på lektionsupplägg och ytterligare faktaunderlag till läraren. Klassrumsmaterialet lanserades i april 2021 och har haft drygt 2 000 unika sidvisningar.

Vi har samlat pedagogiskt material om demokrati på en webbsida för att skapa god tillgänglighet för lärare.

En kommunikationskampanj har synts i dagspress, på sajter lärare besöker frekvent (till exempel *SO-rummet*), och på sociala medier för att på så vis nå ut nationellt till lärare och elever.

Vi har också producerat en tidning för lärare, *Vi firar demokratin 100 år*. I den samlade vi våra klassrumsmaterial och utbildningar, men även tips om andras organisationers satsningar under jubileumsåret. Tidningen tog upp demokrati och skolans roll, historiskt, i dag och framåt. Tidningen har skickats med som bilaga till tidningarna *Ämnesläraren* och *Skolvärlden* och trycktes i 30 000 exemplar.

Inom ramen för uppdraget anordnade vi även ett digitalt seminarium där bland annat utbildningsminister Anna Ekström medverkade, med rubriken "Vilket utrymme har skolan att genomföra sitt demokratiska uppdrag?".

Arbetet har genomförts i samverkan med Kommittén Demokratin 100 år och andra aktörer som arbetar med liknande uppdrag.

Analys och bedömning

Myndigheten har sedan 2019 haft demokrati som särskilt tema. I och med att demokratin firade 100 år 2021 och regeringen tillsatte kommittén Demokrati 100 år intensifierades arbetet. Vi fick dessutom ytterligare uppdrag att arbeta med demokratiområdet 2021.

Den samlade bedömningen är att vi nått ut bra med våra åtaganden och att det varit relativt enkelt att hitta synergier i vårt arbete. Med uppdraget att sprida pedagogiskt material om demokrati till lärare möjliggjordes en större satsning på en annonskampanj till lärare och allmänhet samt en bilaga som skickades till lärare via fackförbunden. Det gjorde att vi nådde väldigt många i målgruppen. Detta tillsammans med att vi genomfört flera andra aktiviteter som syftar till att stärka demokratin gör att vi tycker att vi väl uppnått ambitionen att nå ut brett med kunskap, information och andra typer av samtal om vikten av att värna demokratin.

SVERIGES MUSEUM OM FÖRINTELSEN

Forum för levande historia har under året haft ett regeringsuppdrag att, som ett led i inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen, samla in föremål, berättelser, dokument och arkivmaterial från överlevande och deras liv i Sverige.

Vi har under året samlat in föremål, arkivalier och berättelser om några av de som överlevde och kom till Sverige. Ett av föremålen är denna väska som 15-åriga Liselotte fick med sig när hon ensam skickades med tåg från Berlin till Sverige 6 juni 1939.

Särskilt regeringsuppdrag

Forum för levande historia har under 2021 haft ett regeringsuppdrag att, som ett led i inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen, samla in föremål, berättelser, dokument och arkivmaterial från överlevande och deras liv i Sverige. Utöver detta ska Forum för levande historia göra en kartläggning av befintliga samlingar som innehåller information om överlevande med anknytning till Sverige eller material om deras liv i Sverige. Arbetet ska göras i dialog med Statens historiska museer.

Vi redogör här översiktligt för regeringsuppdraget som även kommer att återrapporteras i särskild ordning under 2022.

Insamling till det kommande museet

I syfte att samla in föremål, berättelser, dokument och arkivmaterial från överlevande har annonsering skett i dagspress, lokalpress, populärtidskrifter och sociala medier. Därutöver har vi haft dialog och informationsutbyte med intresseorganisationer som sedan spridit informationen om insamlingen bland sina medlemmar. Detta har resulterat i att vi fått in 186 ärenden kopplat till insamlingen. Bland de föremål som samlats in kan nämnas en jacka från koncentrationslägret Dachau, en resekoffert, ID-handlingar och brevsamlingar.

Inom ramen för uppdraget har vi även genomfört nio intervjuer med överlevande, anhöriga till överlevande och

andra personer som på något sätt kan tillföra särskild kunskap till Förintelsen och Sverige.

Insamlingsarbetet har varit temat vid tre publika samtalskvällar under hösten. Dessa genomfördes i Stockholm, Sigtuna och i Borås. Vid alla tre tillfällena belystes insamlade berättelser och föremål och för Sigtuna och Borås med anknytning till platsen. Alla tre samtalskvällarna sändes även digitalt och finns tillgängliga på vår webbplats.

Under projektiden har arbetet också belysts i media och vid andra publika tillfällen. Statsminister Stefan Löfven har till exempel gästtat insamlingsprojektet och journalister bjöds in. Under hösten har inslag om arbetet även gjorts i P1 och i Nyhetsmorgon i TV4.

Under hela projektiden har regelbundna avstämningar och styrgruppsmöten ägt rum mellan Forum för levande historia och Statens historiska museer. Dels i form av förberedelser inför överlämning, dels i form av kompetens- och idéutbyte.

Kiwa Zytos identitetshandlingar. Berättelsen om flykt, död och nära döden tar form genom hans föremål. Kiwa sorterades bort i lägret som icke arbetsför och skulle mördas. Han rymde från baracken och lyckades följa med bland de som skulle arbeta. Efter kriget kom han till Sverige.

” Där fann hon en jutesäck förseglad med svarta band och i jutesäcken fanns MASSOR av brev, telegram, dokument och en dagbok från åren 1944-1946, nästan allt skrivet på ungerska.”

(En givare till det nya museet)

Analys och bedömning

Allmänheten och de givare som skänkt föremål, arkivalier och andra minnen till insamlingen har visat ett stort engagemang för uppdraget och det blivande Sveriges museum om Förintelsen. Detta har varit en starkt bidragande faktor till projektets goda resultat. Engagemanget har också inneburit en hög extern kravställning och förväntan på ett bra och relevant framtida museum. Många givare har genom kontakterna med Forum för levande historia fått närma sig sin egen eller sina anhörigas historia på allvar, ofta på nytt men ibland för första gången. Denna bieffekt av arbetet har hos givarna ofta betytt ett ökat eller återupplivat intresse för sin egen släkts öde.

Många givare har uttryckt att de har känt att de bidragit till någonting viktigt. De gånger då det rört sig om ett känsligt material, såsom brev och dagböcker där innehållet ofta innehåller utlämnande känslouttryck och trauman, har givarna gjort en stor uppoffring genom sin gåva. Här har tidsaspekten i ärendeprocessen många gånger varit avgörande då det inte sällan tar tid för givaren att känslomässigt skiljas från materialet. Ärendeprocessen har i dessa fall ibland tagit upp till sex månader. Sannolikt har engagemanget för det kommande museet inneburit att mer material har kunnat samlas in än vad som först förväntades vid projektuppgiften.

Insamlingsarbetets förutsättningar har också inneburit en del utmaningar, där den främsta får anses vara tidsaspekten av orsaker som nämnts ovan. Därtill har Forum för levande historia i insamlingsarbetet haft en nära dialog med Statens historiska museer som av förklarliga skäl legat i ett helt annat skede i arbetsprocessen än FLH. Dock har en ömsesidig förståelse för detta faktum hela tiden präglat dialogen myndigheterna emellan. Sammantaget har insamlingsuppdraget resulterat i en mycket god grund till en samling vid Sveriges museum om Förintelsen.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Forum för levande historia är en utpräglad kunskapsorganisation. Verksamheten och dess kvalitet är resultatet av den samlade kompetens som finns inom myndigheten. Utbildningsnivån är hög och många medarbetare har lång erfarenhet av myndighetens frågor.

Ett antal medarbetare deltog vid Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism.

För att kunna attrahera, rekrytera, utveckla och behålla rätt medarbetare krävs bland annat relevant kompetensutveckling, en tydlig lönepolitik, lika möjligheter för kvinnor och män, en organisation som är anpassad till uppdraget samt en god arbetsmiljö. Vi har under året arbetat med alla dessa delar.

Utbildningsnivå

Myndighetens medarbetare har en hög utbildningsnivå. 80 % av medarbetarna har högskoleutbildning varav 7 % har doktorsexamen.

Kompetensutveckling

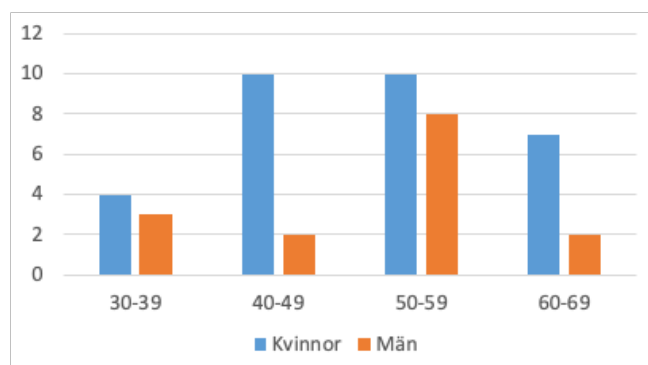
Kompetensutveckling har främst skett genom att alla medarbetare kontinuerligt lär sig och utvecklas inom sitt arbete. Medarbetarna har även deltagit i kurser och konferenser utifrån verksamhetens och individens behov. Vi har haft särskilda budgetar avsatta för kompetensutveckling, både på

varje avdelning och för myndigheten som helhet. Gemensamma satsningar på kompetensutveckling med interna föreläsningar har till exempel berört myndighetens kärnområden samt klarspråk i texter.

Antal anställda

I medeltal har myndigheten haft 46 anställda, vilket motsvarar 42 årsarbetskrafter. Det är en ökning med 4 årsarbetskrafter jämfört med föregående år, vilket beror på att myndigheten fått fler särskilda regeringsuppdrag.

Anställda per åldersgrupp

Medelåldern bland de anställda är 51 år, vilket är över genomsnittet för staten som är 44 år. De flesta anställda är över 40 år. Myndigheten väntar enstaka pensionsavgångar de kommande två åren.

Regeringsuppdrag för hemarbete

Myndigheten har stora delar av året haft regeringens uppdrag att vidta åtgärder för att öka andelen anställda som arbetar hemifrån. Under första halvåret rapporterades månadsvis till Arbetsgivarverket hur stor andel av medarbetarna som till övervägande del arbetade hemma. Under denna period var det i genomsnitt 89 % av medarbetarna som gjorde detta.

Personalomsättning och rekrytering

Personalomsättningen bland fast anställda har varit 6 % under året, mätt som antalet som slutat / antal anställda. Vi har inte haft några problem med att rekrytera nyanställda.

Lönepolitik

Årets lönerrevision har genomförts som lönesättande samtal för alla medarbetare utifrån våra fastställda lönekriterier.

Jämställdhet

Av medarbetarna är 67 % kvinnor och 33 % män. I ledningsgruppen är 80 % kvinnor och 20 % män.

Organisation

Myndigheten har en organisation med fyra avdelningar:

Ledarskap

Vi arbetar kontinuerligt med att utveckla ledarskapet. Myndigheten har relativt små avdelningar med 5-15 anställda för att avdelningscheferna ska kunna vara nära verksamheten och stötta medarbetarna. I årets medarbetarenkät instämde 89 % av medarbetarna helt eller till stor del i att de får tillräckligt stöd från sin chef. Alla chefer samlas regelbundet till s.k. chefsforum för att diskutera olika frågor i chefsuppdraget.

Facklig samverkan

Myndigheten under året etablerat lokalt fackligt samarbete med såväl ST som Saco efter en tidigare period med endast central representation, vilket är glädjande och underlättar samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagar.

Arbetsmiljö

Såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön har påverkats av den rådande coronapandemin. Liksom på många andra arbetsplatser har de flesta medarbetare till stor del arbetat i hemmet sedan pandemin startade. Såväl kärnverksamhet som internt arbete och möten har till stor del bedrivits i digital form på distans.

Den fysiska arbetsmiljön i lokalerna är god. Att få en god fysisk arbetsmiljö även i hemmet har underlättats genom bärbara datorer och inköp av extra skärmar och tangentbord för hemmabruk, samt möjlighet att låna hem skrivbord och skrivbordsstol vid behov.

Den psykosociala arbetsmiljön har erbjudit vissa utmaningar, med bland annat ökad oro för sin hälsa i och med smittspridningen samt mindre möjlighet att träffas och prata informellt med sina kollegor. Många har dock även vittnat om positiva upplevelser av distansarbetet. I årets medarbetarundersökning instämde 91 % av medarbetarna helt eller till stor del i att det sammanfattningsvis fungerar bra att arbeta på distans.

Den största arbetsmiljöutmaningen under året har bestått i hög arbetsbelastning och stress. Vi har därför ett pågående arbete tillsammans med myndighetens skyddsombud för att komma tillrätta med detta.

Myndigheten har erbjudit goda personalförmåner och personalvård till medarbetarna, till exempel kaffe, fruktkorg, julbord, julgåva, friskvårdsbidrag, friskvård på arbetstid en timme per vecka, flexitid, möjlighet till distansarbete samt möjlighet att löneväxla till pensionsavsättning.

I årets medarbetarundersökning instämde 97 % helt eller till stor del i att myndigheten sammanfattningsvis är en bra arbetsplats. Den totala sjukfrånvaron har under året varit 2,3 %, vilket är lågt och i nivå med föregående år.

Statistik för anställda	2019	2020	2021
Årsarbetskrafter	33	38	42
Sjukfrånvaro	4,3 %	2,2 %	2,3 %
Personalomsättning fast anställda	3 %	9 %	6 %

Analys och bedömning

Myndigheten har under året arbetat aktivt med de flesta av de delar som ingår i en systematisk kompetensförsörjning:

- Analys av kompetensbehovet
- Attrahera potentiella medarbetare
- Rekrytering
- Introduktion
- Kompetensutveckling
- Kompetensöverföring
- När medarbetare slutar
- Anlita extern kompetens

Myndigheten har en stabil personalsituation med erfarna och välutbildade medarbetare. Man utvecklas i arbetet genom stimulerande arbetsuppgifter, externa kurser och konferenser samt återkommande samarbeten med andra aktörer. Den pågående coronapandemin har erbjudit utmaningar för alla medarbetare och anpassningar av utrustning och arbetssätt har fått göras. Personalomsättningen har varit fortsatt på en rimlig nivå och myndigheten är en attraktiv arbetsplats, varför vi inte har svårt att få kvalificerade sökande. Arbetsmiljön bedöms som god och sjukfrånvaron är på en låg nivå.

Vår samlade bedömning är därför att kompetensförsörjningen är god och bidrar positivt till att myndigheten kan uppfylla sina uppgifter.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Här redovisas den återrapportering enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut som inte har tagits upp i tidigare avsnitt.

Malmö internationella forum Remember – React

Myndigheten har haft i särskilt uppdrag under året att bistå Regeringskansliet i arbetet med att förbereda och genomföra regeringens konferens *Remember – React*, Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism.

Inför forumet medverkade vi som stöd i framtagande av konferensens program och innehåll. Vi deltog även på plats och för detta syfte producerades två informationsfilmer och en utställning om myndighetens uppdrag och verksamhet, med fokus på vår verksamhet mot antisemitism. De visades på plats under konferensen och en informationsfolder med samma innehåll delades ut till samtliga deltagare.

Vi genomförde även särskilda aktiviteter i Skåne och Västra Götalandsregionen i samband med konferensen. Till exempel anordnade vi tillsammans med Malmö stad ett öppet panelsamtal om antisemitism utifrån två aktuella rapporter. Vi samverkade också med civilsamhällsorganisationer i en omfattande berättarinsats i skolor i Malmö och Göteborg, där elever fick ta del av ett personligt vittnesmål från Förintelsen. De som föreläste var anhöriga till överlevande från Förintelsen. Det skapade ett tillfälle att motverka antisemitiska strömningar och att prata om alla människors lika värde. Skolbesöken genomfördes i ett samarbete med berättargruppen Förintelsens efterlevande i Malmö-Lund, berättargruppen EDUT - Vittnesmål från Förintelsen i Göteborg, föreningen Zikaron och Västra Götalandsregionen. Totalt genomfördes 72 skolbesök i Västra Götalandsregionen för cirka 7 000 elever. I Malmö med omnejd gjordes 40 skolbesök för cirka 1 000 elever.

Samverkan med andra aktörer

En stor del av vår verksamhet genomförs i samarbete med andra aktörer. Det är ett effektivt sätt att öka spridningen av vår verksamhet och ett bra sätt att tillföra verksamheten olika typer av kompetens. Våra samarbetspartners är till exempel universitet och högskolor, andra myndigheter och kommuner samt det civila samhället.

Remember – React, Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism. Foto: Statsrådsberedningen.

För att nämna några exempel har vi samarbetat med universitet och högskolor samt fristående forskare kring forskning och utbildning. Vi har samarbetat med andra myndigheter och kommuner, inte minst om fortbildningar mot rasism samt inom uppdraget för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Vi har även samverkat med civilsamhället på olika sätt. Representanter från civilsamhället har bidragit med kompetens som deltagare i vår verksamhet och i referensgrupper. Det gäller till exempel inom det nationella arbetet och inom uppdraget att samordna den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Syftet med samarbetet är kunskapsförmedling och utbyte av erfarenheter.

Under året har vi samverkat med ca 150 samarbetspartners i olika verksamheter och projekt. Vilka vi har samverkat med i specifika fall framgår ofta i anslutning till presentationen av de olika verksamheterna.

Mellanstadieelever i utställningen *demokrati pågår*.
Foto: Martin Skoog.

Barn och unga

Vår största målgrupp är elever i skolan. Vi vill inspirera dem att vilja lära sig mer, men också att reflektera över sitt eget ansvar och agerande. Många av de utställningar vi producerar och visar samt de workshoppar vi håller är framtagna med elever som främsta målgrupp. 11 % av besökarna i våra egna lokaler var barn och ungdomar. Det är betydligt mindre än tidigare år eftersom vi inte kunnat ta emot skolklasser på grund av pandemin.

Vi arbetar även med ungas delaktighet. När vi tar fram material för skolan samt utställningar som riktar sig till elever arbetar vi med referensgrupper för att det vi producerar ska landa så rätt som möjligt hos ungdomarna.

I de utställningar där vi erbjuder workshoppar för skolan möter vi elever direkt. Myndighetens pedagoger möter elever i vår publika lokal i Stockholm. Pedagoger vid de museer som tar emot våra utställningar på turné möter elever direkt på respektive museum. Detta gör att direkta möten med elever i våra utställningar sker på många platser runt om i landet.

Jämlikhet

Myndigheten arbetar integrerat med olika perspektiv på jämlikhet såsom jämställdhet, diskriminering, barns rättigheter, integration, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, Agenda 2030 samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Under året har vi arbetat med utgångspunkt i vår nya jämlikhetspolicy som tar sin utgångspunkt i lagstiftning och nationella mål på de olika områdena. Det övergripande målet är att myndighetens arbetssätt och verksamhet ska bidra till ökad jämlikhet för såväl myndighetens målgrupp som dess medarbetare.

Med utgångspunkt i policyn har vi för första gången tagit fram och arbetat utifrån en samlad handlingsplan för ökad jämlikhet. Handlingsplanen innehåller mål, aktiviteter och

ansvar för myndighetens insatser. Planen samordnas och följs upp av myndighetens jämlikhetsgrupp.

Forum för levande historia har under lång tid arbetat normmedvetet. Vi har varit måna om att i vårt material, bildval, förmedling etc inte förstärka stereotyper eller begränsande normer.

Vi har även genomfört samråd med företrädare för de nationella minoriteterna enligt ett nytt upplägg med årliga möten.

Hög tillgänglighet

En del av jämlikhetsarbetet är att myndighetens lokaler, verksamhet, material och information ska vara tillgängliga för alla. Tillgänglighet har en direkt koppling till vårt uppdrag att verka för alla människors lika värde.

Myndigheten har fört dialog med organisationer från funktionshindersrörelsen om tillgänglighetsanpassning av myndighetens verksamhet. Till exempel har vi utvärderat den kognitiva tillgängligheten till våra utställningar.

Under året har vi haft intern utbildning i att skriva klarspråk, för att ha så lättbegripliga och tillgängliga texter som möjligt.

Vid utformning av nya utställningar och annat material tar vi hänsyn till att de ska vara så tillgängliga som möjligt för alla. Vi har god tillgänglighet för rullstol och permobil gällande placering av innehåll samt utrymme i utställningen. Texterna i utställningarna är skrivna enligt klarspråksnormer så långt det är möjligt. Storleken på texterna ska inte vara för liten. Filmer i utställningarna textas. Ljudinspelningar med bärande innehåll finns även i skriven form.

Vår mest spridda produkt, boken *Om detta må ni berättas...*, finns översatt till ett antal olika språk och den finns även som video med teckenspråk samt i punktskrift.

Myndighetens webbplats håller en hög standard vad gäller tillgänglighet för besökare med olika funktionsvariationer. Den uppfyller klass AA (näst högsta klass) av WCAG 2.0, vilket är en internationell standard för tillgänglighet.

Vi har en relativt hög tillgänglighet i våra lokaler. Verksamheten bedrivs i en äldre byggnad, men vi har anpassat lokalerna så mycket som möjligt för att vara fysiskt tillgängliga för bland annat rullstolar. Under året har vi förbättrat den fysiska tillgängligheten ytterligare där vi har identifierat brister, till exempel med bättre belysning, märkning och dörrhandtag.

Agenda 2030

Vi bidrar till flera av målen inom Agenda 2030, framför allt till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Detta mål ligger inom området social hållbarhet.

Mål 16 handlar bland annat om att minska våld, övergrepp och utnyttjande av människor samt att främja rättvisa för alla, ett inkluderande och representativt beslutsfattande och en icke-diskriminerande lagstiftning.

Hela myndighetens kärnverksamhet med bland annat främjande av demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter bidrar till detta mål. Framför allt arbetar vi inom Sverige och bidrar därför till den svenska samhällsutvecklingen.

Vi har även internationell verksamhet som bidrar positivt till målet i andra länder. Ett exempel är utdelandet av Per Anger-priset, som i år tilldelades sydafrikanen Sibusiso Innocent Zikode. Ett annat exempel är myndighetens arbete inom *International Holocaust Remembrance Alliance*, IHRA.

IHRA:s bärande element är den s.k. Stockholmsdeklarationen där den åttonde och sista punkten handlar om mänsklighetens strävan efter alla människors rätt till rättvisa och ömsesidig förståelse.

Vi har även arbetat vidare med miljömässig hållbarhet, vilket framför allt avser mål 12 om hållbar konsumtion och produktion samt mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna. Miljöarbetet samordnas och följs upp av myndighetens miljögrupp.

Kostnader och intäkter

Verksamhet (mnkr)	Kostn 2019	Anslag 2019	Övr int 2019	Kostn 2020	Anslag 2020	Övr int 2020	Kostn 2021	Anslag 2021	Övr int 2021
Utställningar	20,6	20,1	0,5	21,2	21,1	0,1	17,0	16,8	0,2
Webb och sociala medier	5,7	5,7	0,0	5,1	5,1	0,0	4,0	4,0	0,0
Utbildning/fortbildning	6,8	1,8	5,0	16,0	3,5	12,5	8,6	3,1	5,5
Programaktiviteter	4,5	4,4	0,1	5,3	5,3	0,0	5,4	5,4	0,0
Kunskapsuppbyggnad	6,5	6,4	0,1	7,7	7,6	0,1	12,4	9,5	2,9
Internationellt samarbete	7,5	7,5	0,0	6,8	6,8	0,0	8,0	8,0	0,0
Stärka demokratin	2,2	0,0	2,2	1,9	0,0	1,9	3,2	0,0	3,2
Samlat grepp mot rasism och hatbrott	3,0	0,0	3,0	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7
Sveriges museum om Förintelsen	-	-	-	-	-	-	7,7	7,7	0,0
Summa	56,8	45,9	10,9	66,7	49,4	17,3	69,0	54,5	14,5

I tabellen ovan anges verksamhetens kostnader och intäkter enligt indelningen i årsredovisningen. Vissa förändringar har skett i omfattningen av de olika verksamheterna jämfört med föregående år.

Kostnaden för utställningar har minskat, då vi har producerat färre nya utställningar på grund av pandemin.

Kostnaden för webb och sociala medier har minskat på grund av färre arbetade timmar med sociala medier.

Omfattningen av utbildning/fortbildning har minskat jämfört med förra året, vilket beror på att vi då hade ett stort tillfälligt regeringsuppdrag om en nationell utbildningsinsats riktad mot skolan.

Arbetet med kunskapsuppbyggnad har ökat, både genom nya regeringsuppdrag och genom ökad anslagsfinansierad verksamhet, till exempel nytryckning av *Om detta må ni berätta* samt uppdatering av äldre faktamaterial.

Övriga förändringar beror främst av ökade eller minskade regeringsuppdrag inom olika områden.

Lokalkostnader

Myndighetens totala lokalkostnader anges i tabellen nedan. Hyreskostnaden har ökat vilket beror på nytt hyresavtal.

Lokalkostnader (tkr)	2019	2020	2021
Hyra	5 927	6 289	7 740
El och uppvärmning	98	101	107
Reparationer och underhåll	48	742	405
Övriga driftkostnader	296	324	309
Summa	6 370	7 456	8 561

FINANSIELLA RAPPORTER

SAMMANSTÄLLNING ÖVER
VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	1 000	2 000	2 000	3 500
Utnyttjad	625	682	316	414	514
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 300	4 300	4 300	4 300	4 300
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	3 110
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	1	0	0
Räntekostnader	0	0	21	45	23
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Avgiftsintäkter	469	125	535	247	194
Övriga intäkter	0	2	0	0	0
Anslagskredit					
Beviljad	1 793	1 479	1 393	1 377	1 361
Utnyttjad	0	0	0	0	216
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 1	2 946	156	629	216	1
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 2	2 384	0	0	0	0
Bemyndiganden	<i>Ej tillämplig</i>				
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	42	38	33	33	31
Medelantalet anställda (st)*	46	40	41	41	36
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 639	1 752	1 714	1 784	1 956
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* I beräkningen av medelantalet anställda är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2021	2020
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	54 472	49 402
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	469	127
Intäkter av bidrag	3	14 072	17 172
Finansiella intäkter	4	1	2
Summa		69 015	66 702
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-39 513	-37 229
Kostnader för lokaler		-8 561	-7 456
Övriga driftkostnader	6	-20 770	-21 881
Finansiella kostnader	7	-11	-5
Avskrivningar och nedskrivningar		-160	-130
Summa		-69 015	-66 702
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		140	365
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		200	0
Lämnade bidrag	8	-340	-365
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Summa		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	212	301
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	565	533
Summa		777	834
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	11	2 469	3 006
Summa		2 469	3 006
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	2 422	2 736
Summa		2 422	2 736
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	-5 286	-313
Summa		-5 286	-313
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	10 436	8 028
Summa		10 436	8 028
SUMMA TILLGÅNGAR		10 819	14 292
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	15		
	16	152	152
Summa		152	152
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	295	221
Summa		295	221
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	625	682
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		1 495	1 392
Leverantörsskulder		3 563	7 544
Övriga kortfristiga skulder	19	615	634
Summa		6 299	10 252
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	1 973	2 395
Oförbrukade bidrag	21	599	1 271
Övriga förutbetalda intäkter	22	1 500	0
Summa		4 072	3 666
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		10 819	14 292

ANSLAGSREDOVISNING

Anslag (tkr)		Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
	Not					
Uo 17 8:4 Ramanslag						
Forum för levande historia						
ap.1 Forum för levande historia	23	156	49 785	49 941	-46 996	2 946
ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum	24	0	10 000	10 000	-7 616	2 384
Summa		156	59 785	59 941	-54 612	5 329

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÄB) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämelsen. Utgående balans år 2020, 44 tkr, är oförändrad år 2021.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 50 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider:

3 år Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
Datorer och kringutrustning
Maskiner och tekniska anläggningar

5 år Inredningsinventarier

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/styrelseuppdrag	Ersättning i tkr
Överintendent Ingrid Lomfors (21-01-01–21-04-30) Styrelsen för Paideia folkhögskola	596
Hyres- och reseförmån	18
Tf överintendent Caroline Källner (21-05-01–21-12-31) Styrelsen för Källner Media AB	915

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2021	2020
Totalt	2,3%	2,2%
Andel 60 dagar eller mer	8,7%	13,3%
Kvinnor	2,6%	2,8%
Män	1,5%	0,7%
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	3,4%	3,7%
Anställda 50 år -	1,5%	2,0%

Sjukfrånvaro för anställda under 30 år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer.

Noter

Resultaträkning

1	Intäkter av anslag	2021	2020
	Intäkter av anslag	54 472	49 402
	Varav ap.1 Forum för levande historia för inrättandet av ett Förintelsemuseum	-46 996	-49 402
	Summa	54 472	49 402
	Utgifter i anslagsredovisningen	-54 612	-49 774
	Saldo	-140	-372
	Saldot består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.	0	7
	Anslag Uo 17 8:4 ap.1 Forum för levande historia. Redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.	140	365
	Summa	140	372
2	Intäkter av avgifter och andra ersättn.	2021	2020
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	469	124
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	2
	Summa	469	127
	Ökningen 2021 beror på att myndigheten har hyrt ut fler utställningar och haft fler fortbildningar under året.		
3	Intäkter av bidrag	2021	2020
	Bidrag från statliga myndigheter	14 072	17 172
	Summa	14 072	17 172
4	Finansiella intäkter	2021	2020
	Övriga finansiella intäkter	1	2
	Summa	1	2
5	Kostnader för personal	2021	2020
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag)	24 863	22 791
	Varav lönekostnader ej anställd personal	418	935
	Sociala avgifter	13 965	13 248
	Övriga kostnader för personal	685	1 190
	Summa	39 513	37 229
6	Övriga driftkostnader	2021	2020
	Köp av tjänster	16 335	17 660
	Övrigt	4 435	4 221
	Summa	20 770	21 881
7	Finansiella kostnader	2021	2020
	Övriga finansiella kostnader	11	5
	Summa	11	5
8	Lämnade bidrag	2021	2020
	Raoul Wallenberg Academy for Young Leader:	200	200
	Per Angerpriset	140	165
	Summa	340	365

Balansräkning

9	Förbättringsutgifter på annans	2021-12-31	2020-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	4 661	4 465
	Årets anskaffningar	0	196
	Summa anskaffningsvärde	4 661	4 661
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 360	-4 271
	Årets avskrivningar	-89	-89
	Summa ackumulerade	-4 449	-4 360
	Utgående bokfört värde	212	301
10	Maskiner, inventarier, installationer	2021-12-31	2020-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	4 595	4 296
	Årets anskaffningar	103	299
	Summa anskaffningsvärde	4 698	4 595
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 062	-4 021
	Årets avskrivningar	-71	-41
	Summa ackumulerade avskrivningar	-4 133	-4 062
	Utgående bokfört värde	565	533
	varav finansiell leasing	0	0
11	Fordringar hos andra myndigheter	2021-12-31	2020-12-31
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 469	3 006
	Summa	2 469	3 006
12	Förutbetalda kostnader	2021-12-31	2020-12-31
	Förutbetalda hyreskostnader	1 955	1 883
	Övriga förutbetalda kostnader	467	854
	Summa	2 422	2 736
13	Avräkning med statsverket	2021-12-31	2020-12-31
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	-200	0
	Redovisat mot anslag	0	0
	Medel hänföbara till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	200	-200
	Fordringar /Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	-200
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-156	-629
	Redovisat mot anslag	54 612	49 774
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-59 785	-49 301
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-5 329	-156
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	44	51
	Redovisat mot anslag under året enligt	0	-7
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	44	44
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	200	0
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	0	-200
	Betalningar hänföbara till anslag och inkomsttitlar	-200	200
	Övriga fordringar /skulder på statens centralkonto	0	0
	Summa Avräkning med statsverket	-5 286	-313

Ökningen 2021 beror på att myndigheten haft ett större anslagssparande.

14 Behållning räntekonto i Riksgäldskontor	2021-12-31	2020-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	10 436	8 028
Summa	10 436	8 028
<i>Belopp att reglera för december mellan räntekontot och statens centralkonto</i>		
	0	0
Beviljad kredit enligt regleringsbrev	4 300	4 300
Maximalt utnyttjad kredit	0	0
15 Myndighetskaptal	2021-12-31	2020-12-31
Myndighetskapitalet består endast av statskapital vars värde är oförändrat mellan åren. Därför redovisas ingen specifikationstabell.		
16 Statskapital	2021-12-31	2020-12-31
Statskapital utan avkastningskrav avseende konst från Statens konstråd	152	152
Utgående balans	152	152
17 Övriga avsättningar	2021-12-31	2020-12-31
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	221	154
Årets förändring	74	67
Utgående balans	295	221
Inget planerat nyttjande för 2022.		
18 Lån i Riksgäldskontoret	2021-12-31	2020-12-31
Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
Ingående balans	682	316
Under året nyupptagna lån	103	496
Årets amorteringar	-160	-130
Utgående balans	625	682
Beviljad låneram enligt regleringsbrev	2 000	1 000
Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	625	682
19 Övriga kortfristiga skulder	2021-12-31	2020-12-31
Personalens källskatt	615	634
Summa	615	634
20 Upplupna kostnader	2021-12-31	2020-12-31
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	1 712	2 127
Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	83	125
Övriga upplupna kostnader	178	144
Summa	1 973	2 395
21 Oförbrukade bidrag	2021-12-31	2020-12-31
Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	599	1 271
Donationer	0	0
Summa	599	1 271
<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk inom tre månader</i>		
	375	1 271
<i>mer än tre månader till ett år</i>	224	0
Summa	599	1 271
22 Övriga förutbetalda intäkter	2021-12-31	2020-12-31
Förutbetald intäkt Statens Historiska Museer	1 500	0
Summa	1 500	0

Anslagsredovisning

23 Uo 17 8:4 Ramanslag ap.1 Forum för levande historia

Myndigheten får disponera maximalt 1 479 tkr av det ingående överföringsbeloppet d.v.s. 3 % av föregående års tilldelning om 49 301 tkr enligt regleringsbrevet. Eftersom anslagssparandet endast var 156 tkr disponeras hela överföringsbeloppet.

Enligt regleringsbrevet disponerar Forum för levande historia en anslagskredit på 1 793 tkr. Anslaget är räntebärande.

24 Uo 17 8:4 Ramanslag ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förtelsemuseum

Enligt regleringsbrevet disponerar inte Forum för levande historia någon anslagskredit för denna anslagspost. Anslaget är räntebärande.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2022

Caroline Källner

Tf överintendent

Årsredovisning 2021

Forum för levande historia

Omslagsbild: Statsminister Stefan Löfven och överlevande Kate Wacz besöker Forum för levande historia.